

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Vývoj cestovního ruchu v Plzeňském kraji

Jan Chylík

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jan Chylík

Ekonomika a management

Název práce

Vývoj cestovního ruchu v Plzeňském kraji

Název anglicky

Development of tourism in the Pilsen region

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat pomocí statistických metod vývoj a rozvoj cestovního ruchu posledních let v Plzeňském kraji. Práce bude zkoumat relevantní ukazatele charakterizující cestovní ruch a návštěvnost vybraných památek v daném kraji za určité období. Výsledkem bude zhodnocení stávající situace cestovního ruchu a formulace návrhů, které by mohly vést ke zvyšování zájmu turistů o Plzeňský kraj a jeho turistické atraktivity.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část bude pomocí literární rešerše charakterizovat cestovní ruch a pojmy spjaté s touto problematikou.

Praktická část je zaměřena na analýzu a vývoj cestovního ruchu v Plzeňském kraji. Podkladové údaje budou čerpány z Českého statistického úřadu, z Ministerstva pro místní rozvoj a z krajských statistik. Získaná data budou zpracována pomocí popisné statistiky a metody časových řad.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

cestovní ruch, Plzeňský kraj, hotelnictví, lázeňství, památky, turistika, návštěvnost, rozvoj, časová řada

Doporučené zdroje informací

ANTOUŠKOVÁ, Michaela; HOMOLKA, Jaroslav. *Cestovní ruch jako faktor rozvoje regionu*. Disertační práce. Praha: 2009.

ARLT, Josef; ARLTOVÁ, Markéta. *Ekonomické časové řady*. Praha: Professional Publishing, 2009. ISBN 978-80-86946-85-6.

FRANCOVÁ, Eva; UNIVERZITA PALACKÉHO. FILOZOFICKÁ FAKULTA. *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0719-1.

GOELDNER, Charles R.; RITCHIE, J. R. Brent. *Cestovní ruch : principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0298-2.

HINDLS, Richard. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.

HRALA, Václav. *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 2001. ISBN 80-85970-36-8.

PETŘÍČKOVÁ, Lucie; ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Analýza statistiky cestovního ruchu : možnosti regionalizace Satelitního účtu cestovního ruchu*. Disertační práce. Praha: 2008.

SVATOŠOVÁ, Libuše; KÁBA, Bohumil; ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA, ; ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA STATISTIKY. *Statistické metody II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

RNDr. František Mošna, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 28. 5. 2023

Ing. Tomáš Hlavsa, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 08. 02. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vývoj cestovního ruchu v Plzeňském kraji" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2024

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval panu RNDr. Františkovi Mošnovi, PhD. za odborné vedení bakalářské práce, vstřícnost, čas, cenné rady a připomínky pro vypracování závěrečné práce. Vážím si jeho ochoty a času, který mi věnoval.

Vývoj cestovního ruchu v Plzeňském kraji

Abstrakt

Bakalářská práce analyzuje vývoj cestovního ruchu v Plzeňském kraji a ve vybraných kulturních památkách v období let 2013–2022 pomocí elementárních charakteristik časových řad a trendových funkcí. Vybranými památkami jsou hrad Švihov, zámek Kozel a zámek Bor. Analytická část se zabývá vývojem cestovního ruchu z hlediska počtu hromadných ubytovacích zařízení, návštěvnosti, počtu přenocování a pomocí statistických metod predikuje vývoj v následujících dvou letech. Dále se práce zabývá sezónností návštěvnosti vybraných památek a pomocí lineární trendové funkce a sezónních indexů je provedena extrapolace vývoje návštěvnosti příštích 2 let. Pomocí výsledných analýz a jejich zhodnocení jsou vytvořeny návrhy pro rozvoj cestovního ruchu v Plzeňském kraji, zvýšení zájmu o jeho turistické atraktivity a posílení návštěvnosti památek mimo hlavní sezonu.

Klíčová slova: cestovní ruch, Plzeňský kraj, hotelnictví, lázeňství, památky, turistika, návštěvnost, návštěvník, rozvoj, časová řada

Development of tourism in the Pilsen Region

Abstract

The bachelor's thesis analyses the development of tourism in the Pilsen Region and in selected cultural monuments for the period 2013–2022 using elementary characteristics of time series and trend functions. Selected monuments include Švihov Castle, Kozel Castle and Bor Castle. The analysis section deals with the development of tourism in terms of the number of mass accommodation, attendance, number of overnight stays and uses statistical methods to predict the development in the following two years. Furthermore, the thesis deals with seasonality of visitors in selected monuments and, using a linear trend function and seasonal indices, an extrapolation of the development of attendance over the next 2 years is performed. Using the resulting analyses and their evaluation, proposals are created for the development of tourism in the Pilsen Region, increasing interest in its tourist attractions and strengthening the attendance of monuments outside the main season.

Keywords: tourism, Pilsen Region, hotel industry, spa industry, historical monuments, tourism, attendance, visitor, development, time series

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	15
3.1 Vymezení cestovního ruchu	15
3.1.1 Definice cestovního ruchu	15
3.1.2 Základní pojmy	15
3.2 Formy cestovního ruchu.....	16
3.3 Druhy cestovního ruchu	17
3.4 Faktory ovlivňující cestovní ruch.....	19
3.4.1 Lokalizační faktory	19
3.4.2 Selektivní faktory.....	20
3.4.3 Realizační faktory	21
3.5 Rajonizace cestovního ruchu.....	21
3.6 Organizace cestovního ruchu	22
3.7 Materiálně technická základna	23
3.7.1 Ubytovací služby	24
3.7.2 Stravovací služby	24
3.7.3 Dopravní služby	25
4 Charakteristika Plzeňského kraje	28
4.1 Obecné informace	28
4.2 Ekonomické údaje.....	28
4.3 Koncepce rozvoje cestovního ruchu Plzeňského kraje	29
4.4 Vybrané historické památky	29
5 Analytická část práce.....	32
5.1 Analýza hromadných ubytovacích zařízení v Plzeňském kraji.....	32
5.2 Analýza počtu hostů a přenocování HUZ v Plzeňském kraji	34
5.3 Analýza návštěvnosti hradu Švihov	38
5.4 Analýza návštěvnosti zámku Kozel	44
5.5 Analýza návštěvnosti zámku Bor.....	49
6 Zhodnocení a doporučení	53
7 Závěr.....	55
8 Seznam použitých zdrojů	57

9	Seznam obrázků, tabulek a grafů	62
9.1	Seznam obrázků	62
9.2	Seznam tabulek.....	62
9.3	Seznam grafů.....	63
Přílohy		64

1 Úvod

Cestovní ruch sahá svým vývojem již do období antického Řecka a Říma. Dříve byl spojován spíše s bohatšími vrstvami, které cestovaly za účelem poznávání odlišných kultur, vzdělávání či zábavy. V období středověku cestovní ruch představoval převážně náboženské cesty a poutě. Zlomové období pro cestovní ruch nastalo v 19. století, kdy s rozvojem železniční a lodní dopravy došlo k rozmachu cestování, vzniku prvních cestovních kanceláří a hotelů a rozšíření cestovního ruchu do středních vrstev obyvatelstva. Ve 20. století se rozvojem automobilové a letecké dopravy cestovní ruch stal významným globálním průmyslem.

V současné době cestovní ruch představuje neodmyslitelnou část lidského žití a trávení volného času. Účastníci cestovního ruchu mají možnost výběru destinace na základě svých preferencí. Existují různé formy cestovního ruchu s rozdělením podle charakteru dané cesty – rekreační, kulturně-poznávací, sportovně-turistický, lázeňsko-léčebný a specifické formy cestovního ruchu. Mezi nejčastější destinace cestovního ruchu patří země s bohatou historií a kulturou, či atraktivní přírodou.

Pro cestovní ruch je každý region symbolizován odlišným charakterem, dle kterého se odvíjí materiálně-technická základna dané lokality z pohledu dopravy, služeb a stravování. Právě díky této odlišnosti cestovní ruch disponuje schopností zaujmout široké spektrum zákazníků. Česká republika je významnou destinací cestovního ruchu s nabídkou mnoha kulturních památek a přírodních atraktivit, které navštěvují domácí i zahraniční hosté. Z pohledu HDP se cestovní ruch podílí na hrubém domácím produktu ČR z 2,22 %, tedy více než zemědělství, lesnictví a rybářství. Počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu činí 226 tisíc.

Plzeňský kraj, nacházející se v jihozápadní části České republiky, nabízí pestré spektrum turistických destinací různých kategorií. Mezi významné atraktivity patří hlavní město Plzeň, Klatovy, Národní park Šumava, Český les a Brdy. Kraj disponuje bohatou historií s vysokým počtem muzeí, zámků, hradů a pro aktivně strávený volný čas nabízí Plzeňský kraj množství cyklostezek, lanových center, sjezdovek a turistických tras.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat cestovní ruch v Plzeňském kraji a ve vybraných kulturních památkách tohoto kraje v období let 2013–2022 pomocí statistických metod. Práce analyzuje cestovní ruch z hlediska vývoje počtu hromadných ubytovacích zařízení, návštěvnosti, počtu přenocování a pomocí statistických metod predikuje vývoj následujících dvou let. Dále práce analyzuje sezónnost návštěvnosti vybraných kulturních památek, kterými jsou hrad Švihov, zámek Kozel a zámek Bor, v období let 2016–2022. Výsledkem analýz těchto dat se zabývá poslední kapitola, kde je zhodnocena stávající situace cestovního ruchu s formulací návrhů pro rozvoj cestovního ruchu v Plzeňském kraj a zvýšení turistické atraktivity.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá charakteristikou cestovního ruchu a pojmů spjatých s touto tematikou. Informace byly čerpány z odborné literatury a internetových zdrojů. Praktická část je zaměřena na analýzu získaných dat pomocí elementárních charakteristik časových řad, modelů trendu, sezónnosti a statistických predikcí. Podkladová data pro praktickou část byla poskytnuta Českým statistickým úřadem a správci jednotlivých kulturních památek a byla zpracována pomocí programů Microsoft Excel a Statistica 14.1.0.8.

Elementární charakteristiky časových řad

Absolutní přírůstky – označovány také jako 1. absolutní diference značí rozdíl mezi dvěma po sobě jdoucími hodnotami časové řady:

$$\Delta y_t = y_t - y_{t-1}, \text{ kde } t = 2, 3, \dots, n; \quad (1)$$

Koeficient růstu – je relativní charakteristikou růstu, která určuje postupný nárůst či pokles hodnot v časové řadě:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \text{ kde } t = 2, 3, \dots, n; \quad (2)$$

Tempo růstu – procentuální vyjádření koeficientu růstu;

Průměrný koeficient růstu – nejčastěji vyjadřován jako geometrický průměr jednotlivých koeficientů růstu:

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} \cdot \frac{y_3}{y_2} \cdot \dots \cdot \frac{y_n}{y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}, n = \text{počet období}; \quad (3)$$

Relativní přírůstky – vyjadřují procentuální změnu (nárůst či pokles) hodnoty časové řady (t) s hodnotou předešlou (t-1):

$$\delta_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} - 1, \text{ kde } t = 2, 3, \dots, n; \quad (4)$$

Průměrný relativní přírůstek – procentuální vyjádření průměrné změny hodnot sledované časové řady pomocí průměrného koeficientu růstu:

$$\bar{\delta} = \bar{k} - 1; \quad (5)$$

Bazický index – rozdíl hodnoty ukazatele ve vztahu k vybranému stálému období (bázi) x_z :

$$k'_i = \frac{x_i}{x_z}; \text{ kde } x_i = 2, 3, \dots, i. \quad (6)$$

Modely trendu časových řad

V následující části je vypsán výčet trendových funkcí odpovídající vlastnostem matematické jednoduchosti.

Lineární funkce: $T_t = a + bt; \quad (7)$

Logaritmická funkce: $T_t = a + \log(t); \quad (8)$

Kvadratická funkce: $T_t = a + bt + ct^2; \quad (9)$

Exponenciální: $T_t = a b^t; \quad (10)$

Mocninná: $T_t = a t^b. \quad (11)$

Index determinace – udává, z jaké části je vysvětlovaná proměnná vysvětlena modelem trendu. Index určuje vhodnost vybraného modelu (hodnoty blížíící se 0 značí nízkou kvalitu modelu, hodnoty blížíící se 1 značí vysokou kvalitu modelu):

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - y'_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2}; I^2 \in \langle 0; 1 \rangle. \quad (12)$$

Sezónnost časové řady

Sezónní index – vyjadřuje poměr skutečné a vyrovnané hodnoty časové řady a udává odchýlení od průměrné hodnoty časové řady. Sezónní výkyvy se často objevují ve spojení se střídáním ročních období a sezónní indexy zaznamenávají intenzitu sezónních vlivů:

$$s_t = \frac{y_t}{y'_t}; \quad (13)$$

kde y_t = skutečná hodnota řady; y'_t = vyrovnaná hodnota řady [42, 43, 44, 45].

3 Teoretická východiska

3.1 Vymezení cestovního ruchu

S cestovním ruchem je spojeno množství pojmů a definic, které jsou popsány v následujících kapitolách.

3.1.1 Definice cestovního ruchu

Pojem cestovní ruch není definován striktně jednou definicí, která by obsáhla všechny aspekty cestovního ruchu a je velmi obtížné stručně zahrnout všechna hlediska. Lidé na cestovní ruch pohlíží odlišně, například různé věkové kategorie budou na cestovní ruch pohlížet jinak [1, 2].

Švýcarský profesor Kaspar v roce 1975 definoval cestovní ruch jako „*souhrn vztahů a jevů, které vyplývají z cestování anebo pobytu osob, přičemž místo pobytu není hlavním ani trvalým místem bydlení nebo zaměstnání*“ (Beránek, s. 15, 2013).

Podle světové turistické organizace UNWTO (United Nations World Tourism Organization) z roku 1995 můžeme cestovní ruch chápat jako „*činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, a to na dobu kratší, než je stanoveno, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti navštíveném místě*“ (Ryglová, s. 19, 2011).

V této definici se objevuje několik pojmů, které lze vysvětlit. Místo mimo běžné životní prostředí představuje lokalitu mimo trvalé bydliště, případně obývanou oblast. „Doba kratší, než je stanoveno“ bývá obvykle stanovena na 1 rok, případně 6 měsíců. Pod pojmem „výdělečná činnost“ se rozumí činnost, při které je generován určitý zisk [1, 3].

3.1.2 Základní pojmy

S problematikou cestovního ruchu se pojí několik dalších pojmů, kterými jsou turistika, rekreace, návštěvník, turista, výletník, rezident a destinace.

Turistika se řadí do jedné z kategorií cestovního ruchu, která je založena na aktivním pohybu, pomocí kterého je poznáváno vybrané území. Do turistiky se řadí například cykloturistika, běžecká turistika a vodní turistika [3].

Rekreace je kategorií cestovního ruchu, která vystihuje cestování za účelem uvolnění a odpočinku bez větší pohybové vyčerpání. Cílem cesty je převážně relaxace [4].

Návštěvník je osoba, která pobývá v určité lokalitě mimo své trvalé bydliště po dobu kratší než 1 rok a cílem cesty není výdělečná činnost. Jako návštěvníka můžeme chápat turistu nebo výletníka.

Turista se vyznačuje dobou pobytu, která musí překročit 24 hodin, musí tedy přenocovat, avšak nesmí překročit dobu 1 roku.

Výletník se od turisty v délce pobytu, která nesmí překročit 24 hodin, tedy výletník nesmí přenocovat v dané destinaci.

Rezidentem je osoba, která v dané lokalitě stráví alespoň 1 rok a cílem cesty může být také výdělečná činnost.

Destinací se rozumí cílová oblast, pro kterou se návštěvník rozhodne a navštíví ji [3].

3.2 Formy cestovního ruchu

Cestovní ruch je pestrou a rozmanitou sférou lidské aktivity, která zahrnuje široké spektrum zájmů. Lidé cestují z mnoha různých důvodů, a to od odpočinku a poznávání nových kultur až po léčbu. Tato různorodost přináší celou řadu forem cestovního ruchu, z nichž každá má své specifické charakteristiky a přínosy.

Rekreační

Jedná se o nejrozšířenější formu cestovního ruchu. Cílem účastníků této formy cestovního ruchu je převážně fyzická i psychická regenerace a vykonávání rekreačních aktivit, kterými jsou např. chalupaření, houbaření, zahradničení, hry [3, 4].

Kulturně-poznávací

Cílem kulturně-poznávacího cestovního ruchu je návštěva:

- historických památek (města, hrady, zámky, kostely);
- kulturních památek (muzea, galerie, přehlídky);
- kulturních akcí (festivaly, slavnosti, představení, kina, divadelní představení);
- přírodních oblastí (přírodní rezervace, parky, zahrady, zoo, stezky).

Tento typ cestovního ruchu rozšiřuje znalosti a povědomí o navštívené památce či oblasti [5].

Sportovně-turistický

Cílem sportovně-turistického cestovního ruchu je aktivní odpočinek, který zahrnuje různé sporty, například turistika, cyklistika, lyžování a vodní sporty. Do této formy cestovního ruchu lze zařadit také pasivní odpočinek v podobě sledování sportovních aktivit [3, 5].

Lázeňsko-léčebný

Cílem této formy cestovního ruchu je rekreace s převahou péče o zdraví (fyzické i psychické) a relaxace. Destinacemi této formy jsou převážně lázeňské komplexy se širokou nabídkou léčebných služeb. V České republice patří mezi nejznámější lázeňské oblasti okolí Karlových Varů v západních Čechách [4].

Specifické formy

- lovecký cestovní ruch – cestování za účelem loveckých úspěchů (lov zvěře, rybolov), absolvování loveckých společenských akcí (hony), v současné době příjezdový i výjezdový cestovní ruch;
- nákupní cestovní ruch – cílem cesty je nákup požadovaných sortimentů, absolvování nákupních zájezdů do zahraničních zemí apod. [4].

3.3 Druhy cestovního ruchu

Cestovní ruch je rozmanitý obor, který zahrnuje širokou škálu aktivit a motivů. Druhy cestovního ruchu jsou kategorizovány, a to podle:

Lokalita realizace

- domácí cestovní ruch – cestovní ruch realizovaný na území vlastního státu bez překročení hranic daného státu;
- zahraniční cestovní ruch – dochází k překročení hranic daného státu, návštěva zahraničních států;

- výjezdový cestovní ruch (outgoing) – občané dané země navštěvují zahraniční země;
- příjezdový cestovní ruch (incoming) – návštěvníci ze zahraničí cestují do dané země;

- vnitřní cestovní ruch – všechny cestovní ruch realizovaný v daném státu (domácí a příjezdový);
- národní cestovní ruch – všechny cestovní ruch realizovaný obyvateli daného státu (domácí + výjezdový) [1].

Délka pobytu

- krátkodobý cestovní ruch – definován dobou pobytu do 3 dnů (nejvýše 2 noci);
- dlouhodobý cestovní ruch – definován dobou pobytu od 3 dnů do 6 měsíců [4].

Způsob platby nákladů

- volný cestovní ruch (komerční) – účastník cestovního ruchu hradí své náklady sám;
- vázaný cestovní ruch (sociální) – účastník hradí pouze část nebo je cesta zcela hrazena jinou organizací [4].

Způsob organizace

- organizovaný – pobyt a zabezpečení cesty zajišťuje jiný zprostředkovatel (cestovní kancelář, firma, škola);
- neorganizovaný – účastník si zajišťuje pobyt dle svých uvážení bez zprostředkovatele [3].

Počet osob

- individuální – návštěvník cestuje sám, případně s rodinou;
- kolektivní – cestovní ruch více osob, např. skupinový a masový cestovní ruch [3].

Věk osob

- cestovní ruch dětí – organizovaný pobyt dětí do 15 let, např. školní výlety, tábory, školy v přírodě;
- cestovní ruch mládeže – cestování mládeže a studentů ve věku od 15 let do 24 let,
- cestovní ruch rodin – cestování rodičů se svými dětmi;
- cestovní ruch seniorů – cestování seniorů za různými účely s převahou rekreace a lázeňství [6].

Cílové prostředí

- venkovský cestovní ruch – cestování často spojované s přírodou a venkovskou turistikou, např. rybaření, turistika, cykloturistika, jízda na koni;
- městský cestovní ruch – cestování spojované s poznáváním měst, historických památek a jiných městských atrakcí;
- lázeňský cestovní ruch – cestování spojované s lázeňskými, léčebnými a relaxačními pobyty [7].

Zásah životního prostředí

- měkký cestovní ruch (šetrný) – snaha o nejšetrnější zacházení za účelem minimalizace dopadu cestovního ruchu na životní prostředí (ekoturismus);
- tvrdý cestovní ruch – nezohledňuje dopady cestovního ruchu na životní prostředí, hlavním cílem organizací je zisk, nikoliv udržitelnost [3].

3.4 Faktory ovlivňující cestovní ruch

Faktory ovlivňující cestovní ruch se zaměřují na lokalitu, služby a organizaci. Existují tři typy faktorů, kterými jsou: lokalizační faktory, realizační faktory a selektivní faktory [3].

3.4.1 Lokalizační faktory

Lokalizační faktory rozhodují o využití určitého území pro cestovní ruch z hlediska přírodních podmínek a společenských atraktivit. Tyto faktory jsou neměnné a nelze je zcela ovlivnit, tudíž zde atraktivnost lokality hraje hlavní roli pro cestovní ruch.

Přírodními podmínkami mohou být klimatické prostředí, geologické výjimečnosti, chráněná vegetace, původní zvířectvo či hydrologické poměry.

Podmínkami společenského charakteru mohou být tradice a zvyky daného prostředí, kultura, historické památky, gastronomie.

Lokalizační faktory výrazně napomáhají definovat, pro jaký druh cestovního ruchu bude daná lokalita vhodná, atraktivní a odlišná od konkurence. Pro oblasti s mírným terénem a atraktivní scenérií bude převládat cyklistika a pěší turistika, pro horské oblasti v zimních měsících lyžování, v letních měsících spíše horská turistika apod. Pomocí lokalizačních faktorů lze docílit také k diferenciaci území na turistické oblasti, regiony, destinace [3].

3.4.2 Selektivní faktory

Selektivní faktory popisují způsobilost realizace cestovního ruchu v dané lokalitě a orientují se především na rozvoj cestovního ruchu. Selektivní faktory se dělí na objektivní a subjektivní. Existuje velké množství objektivních faktorů, které působí na rozvoj cestovního ruchu. Patří sem například politické, ekonomické, demografické a administrativní faktory.

Objektivní faktory

1) Politické faktory

Jedním ze základních politických faktorů je mírové uspořádání světa bez válečných konfliktů uvnitř státu i mezi státy, které značně ovlivňují cestovní ruch (Izraelsko-palestinský konflikt, válka na Ukrajině). Dalším faktorem je státní zřízení, kdy je v demokratickém státu tendence podpory cestovního ruchu, v totalitních systémech dochází spíše k regulaci cestovního ruchu z pohledu výjezdů do zahraničí [8]. Do politických faktorů spadá také finanční podpora rozvoje cestovního ruchu v podobě dotací a fondů, která je pro dlouhodobý rozvoj podmíněna politickou stabilitou [3].

2) Ekonomické faktory

Do ekonomických faktorů lze zařadit inflaci, nezaměstnanost, hrubý domácí produkt, mzdu obyvatel a podporu z Evropských fondů [3, 9].

Hrubý domácí produkt je dle Českého statistického úřadu „*peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území*“ (Český statistický úřad, 2022)

3) Demografické faktory

Mezi hlavní demografické faktory se řadí dosažená životní úroveň populace a množství volného času. Platí, že s rostoucí životní úrovní a větším množstvím volného času roste také poptávka po cestovním ruchu. Dalšími faktory jsou počet obyvatel, různé věkové skupiny, či trend stěhování se do velkých měst a s tím související zvyšující se zájem o poznání venkova (venkovský cestovní ruch) [8].

4) Administrativní faktory

Administrativní faktory zahrnují komplexní soubor pravidel, které ovlivňují fungování cestovního ruchu. Jedná se o souhrn zákonů, předpisů a vyhlášek, které regulují různé aspekty cestovního ruchu [3]. Mezi politicko-administrativní faktory ovlivňující cestovní ruch se dále řadí územní uspořádání v podobě státních hranic, které regulují pohyb mezi státy do určitých koridorů [8].

Subjektivní faktory

Mezi subjektivní faktory spadá většina psychologických vlivů, reklama, propagace, trend, vyhlášenost destinace a změna politické situace. Tyto faktory mají vliv na následné rozhodování potencionálních zákazníků při výběru výsledné destinace pro realizaci cestovního ruchu [3, 8].

3.4.3 Realizační faktory

Realizační faktory jsou klíčové pro finální fázi různých forem cestovního ruchu. Využívají kapacitních a kvalitativních ukazatelů z materiálně-technické základny (počet a kvalita ubytovacích služeb, počet návštěvníků, stravovací zařízení a jeho kvalita, modernizace, služby, občanská vybavenost, velikost přepravních kapacit, doprava) a umožňují dosáhnout dané oblasti [3, 8].

3.5 Rajonizace cestovního ruchu

Pro potřeby cestovního ruchu je území České republiky děleno na oblasti s různou mírou vhodnosti pro jeho realizaci. Celkem je vymezeno 47 oblastí cestovního ruchu, které spadají do čtyř kategorií (I.–IV.) dle hodnocení jejich vhodnosti, udržitelnosti a časové využitelnosti. Oblasti cestovního ruchu zabírají 79 % rozlohy České republiky. Nejlépe hodnocené oblasti s nejvyššími předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu představuje kategorie I., oblasti s dobrými předpoklady zastupuje kategorie II., nejvyšší zastoupení v ČR představují průměrné oblasti spadající do kategorie III. a nízké předpoklady zastupuje poslední kategorie IV. [22].

NUTS

System NUTS se používá v Evropské unii za účelem jednotné symbolizace pro statistické účely a klasifikuje území na teritoriální jednotky NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) a místní samosprávné jednotky LAU (Local Administrative Units). System má 6 úrovní:

- NUTS 0 = stát (administrativní jednotka);
- NUTS 1 = celé území státu;
- NUTS 2 = sdružené kraje (tzv. regiony soudržnosti);
- NUTS 3 = kraje (administrativní jednotky);
- LAU 1 = (dříve NUTS 4) = okresy;
- LAU 2 = (dříve NUTS 5) = obce (základní územní jednotka) [10].

3.6 Organizace cestovního ruchu

Organizace cestovního ruchu jsou klíčovými aktéry v podpoře a rozvoji cestovního průmyslu. Jejich cílem je propagace turistických destinací, poskytování informací účastníkům cestovního ruchu a spolupráce s místními subjekty. Jejich úkolem je také sledovat a analyzovat trendy v cestovním ruchu, podporovat udržitelný rozvoj a zlepšovat kvalitu služeb pro návštěvníky.

UNWTO

Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) je přední mezinárodní organizací cestovního ruchu. Mezi hlavní cíle organizace patří například důraz na cestovní ruch šetrný k životnímu prostředí, zlepšení konkurenceschopnosti cestovního ruchu a posilování příspěvků za účelem rozvoje cestovního ruchu a snížení chudoby. Orgány UNWTO jsou Valné shromáždění, Výkonná rada a Sekretariát. Valné shromáždění je nevyšším orgánem Světové organizace cestovního ruchu, které zasedá každé 2 roky. Výkonná rada je nejvyšším exekutivním orgánem. Společně s generálním tajemníkem, který je zvolen s Výkonnou radou Valným shromážděním, přináší doporučení Valnému shromáždění. Sekretariát je složen z generálního tajemníka a dalších pracovníků převážně pro administrativní úkony. Mezi členy Světové organizace cestovního ruchu spadá 160 členských zemí [11, 12, 13].

UNESCO

UNESCO je organizací OSN pro výchovu, vědu a kulturu, která vznikla roku 1945 v Londýně a současně sídlí v Paříži. Cílem organizace v oblasti cestovního ruchu je ochrana světového přírodního a kulturního dědictví. Česká republika disponuje šestnácti kulturními zápisy na seznamu světového dědictví a jedním přírodním nadnárodním zápisem z roku 2021, kterým je oblast dlouhověkových bukových lesů a pralesů Karpat a dalších oblastí Evropy (nadnárodní sériová památka). Nejnovějším přírůstkem do seznamu je oblast Žatce a krajina žateckého chmele, která byla na seznam přidána v roce 2023 [12, 14, 15].

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj je ústředním orgánem státní správy České republiky, který byl zřízen roku 1996. Zabývá se politikou bydlení, politikou regionů, územním plánováním, investiční politikou, cestovním ruchem a dalšími oblastmi spojené s touto tematikou. Pod správu Ministerstva pro místní rozvoj spadá státní příspěvková organizace Czech Tourism (Česká centrála cestovního ruchu), která se zaměřuje na propagaci České republiky jako cíl cestovního ruchu v zahraničí i na našem území. Jejím úkolem je zatraktivnění regionů s nevyužitým potenciálem, zdokonalení distribuce turismu v České republice, podpora turismu bez zásahu do životního prostředí a celkový rozvoj odvětví cestovního ruchu na území České republiky [16, 17, 18, 19].

Národní památkový ústav

Národní památkový ústav spadá pod Ministerstvo kultury ČR a je největší příspěvkovou organizací. Ústav se zaměřuje na správu a evidenci státních památek, výzkum a vědu. Národní památkový ústav eviduje Památkový katalog obsahující údaje k památkám ČR a poskytuje služby pro veřejnost či instituce památkové péče související kulturou a památkami [20, 21].

3.7 Materiálně technická základna

Materiálně-technická základna představuje velice důležitou složku pro realizaci a rozvoj cestovního ruchu. Základna se skládá z několika služeb, které poskytují osobám možnost realizace cestovního ruchu. V této souvislosti je podstatné poskytovat kvalitní a moderní vybavení, které nezasahuje negativně do tradic a specifík daného regionu, ale spíše přispívá ke zviditelnění daného prostředí a naplnění očekávání návštěvníků, čímž přispívá

k ekonomickému a kulturnímu rozvoji dané oblasti. Mezi tyto služby lze zařadit ubytovací služby, stravovací služby, dopravní služby a služby cestovních kanceláří.

3.7.1 Ubytovací služby

Ubytovací služby představují důležitou část materiálně technické základny, jelikož tyto služby umožňují účastníkům cestovního ruchu přenocování mimo trvalé bydliště, a to alespoň na jednu noc. Ubytovací zařízení se dělí do skupin, odlišených pomocí velikostního a kvalitativního faktoru. Toto dělení se nazývá certifikace ubytovacích služeb. Certifikace je světově známá a univerzální a pro kategorizaci používá značení do tříd pomocí hvězdiček (1-5). Třídy jsou klasifikovány následovně: *Tourist; **Economy; ***Standard; ****First Class; ***** Luxury. Certifikát je udělován klasifikační komisí na dobu 2 let každému podnikateli, který splní stanovená kritéria. Na základě posudku komise je následně podnikateli udělen počet hvězdiček odpovídající kvalitám a rozsahu poskytovaných služeb.

Na území České republiky je evidováno celkem 10 652 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ), které lze rozdělit do několika kategorií a jsou jimi hotely, motely, botely, hotely garni, penziony, kempy, chatové osady, turistické ubytovny a ostatní hromadné ubytovací zařízení a největší podíl mají v České republice penziony, kterých je za rok 2022 evidováno 4 555. Další možností rozdělení ubytovacích zařízení je rozdělení podle časového využití, kde evidujeme 3 kategorie a to celoroční, dvou sezónní a jedno sezónní ubytování [22, 23, 24].

3.7.2 Stravovací služby

Stravovací služby tvoří složku cestovního ruchu poskytující základní potřebu člověka, potravu, a to po dobu dopravování se do dané destinace a zároveň v destinaci samotné. Tyto služby mohou být i hlavním motivem účasti na cestovním ruchu zejména pro mezinárodní účastníky cestující do jiné země za účelem poznání specifických kultur či regionů.

Existuje několik forem stravovacích služeb, které se od sebe liší stylem stravování. Individuální stravování je forma stravování, kdy si účastník cestovního ruchu zajišťuje tyto služby sám. Mezi výhody této formy řadíme volnost realizace, tedy účastník rozhoduje o stravování podle aktuálních možností a potřeb. Nevýhodou této formy je bez pochyb velké množství času potřebného na realizaci této formy (nákup surovin, zajištění prostor a

prostředků pro přípravu), které je nežádoucí v souvislosti s cestováním a poznáváním destinace cestovního ruchu.

Společné stravování je další formou stravování. Tato forma přináší několik společensko-ekonomických faktorů: podpora hospodářského růstu, zvyšování životní úrovně, vznik pracovních příležitostí, vytváření podnětu k činnosti dalších odvětví. Společné stravování se dále člení na veřejné a uzavřené stravování [6, 22].

Veřejné neboli restaurační stravování je charakteristické svým spektrem zákazníků, jelikož je poskytováno rezidentům dané oblasti i návštěvníkům dané oblasti. Další výhodou je bezesporu úspora času v porovnání se stravováním individuálním. Na území Evropské unie je restaurační stravování děleno do dvou kategorií podle poskytovaných služeb pro statistické účely. První skupinou jsou restaurace, které jsou specifické především pro zajištění hlavních jídel, a mezi ně patří například pohostinství, bufety, bistra a jídelní vozy. Druhou skupinou jsou bary, které plní spíše společensko-zábavní potřeby, a nalezneme zde grill bary, pizzerie či noční bary. Ve skutečnosti se tyto formy často propojují za účelem široké nabídky a uspokojení potřeb co nejvíce zákazníků.

Účelové stravování je specifické svou vymezeností a poskytuje stravování určitým uzavřeným skupinám (škola, podnik, nemocnice). Z důvodu takto uzavřeného stravování není možné poskytnout služby pro účastníky cestovního ruchu, a proto není s cestovním ruchem spojováno [6, 22].

3.7.3 Dopravní služby

Dopravní služby jsou nedílnou součástí infrastruktury cestovního ruchu a ovlivňují plynulost a efektivitu pohybu účastníků cestovního ruchu v dané destinaci. Kvalitně poskytnuté služby této oblasti (bezpečnost, pohodlí, dostupnost, rychlost) přispívají k rozvoji turistické destinace a cestovního ruchu.

Dopravní služby mají několik druhů a těmi jsou silniční doprava, železniční doprava, letecká doprava, vodní doprava.

Silniční doprava

Silniční doprava umožňuje přepravu účastníků cestovního ruchu do lokalit těžko přístupných jinými dopravními prostředky a její plynulost je, mimo jiné, ovlivněna hustotou silniční sítě a dopravními nehodami. Pro cestovní ruch je nejvíce využíváno osobních automobilů (půjčené od cestovní kanceláře či vlastní) a autobusů. Autobusová doprava je

pravidelná (dle jízdních řádů) a nepravidelná (vzniká na základě smlouvy). Nepravidelná autobusová doprava se dělí na dva typy: jednorázová a kyvadlová. Jednorázová doprava je využívána na poznávací výlety, zájezdy apod... Kyvadlová doprava slouží v delším horizontu, většinou po dobu hlavní sezony, a je zajišťována především cestovní kanceláři. Tento typ dopravy je velmi rozsáhlý a dnešním cílem v této oblasti je snížení negativní dopadu na životní prostředí [3, 6].

Železniční doprava

Železniční doprava je kolejovým druhem dopravy, provozovaným v České republice převážně společností České dráhy. Přednostmi tohoto druhu dopravy jsou rychlost, množství přepravovaných osob a bezpečnost. Ze služeb je možné zmínit například restaurační vozy, lůžkové vozy, přeprava kol, místenkový systém. Železniční doprava je využívána především veřejností a pro cestovní ruch není tolik atraktivní z důvodu vyšších cen a závislosti na kolejích. Pro delší vzdálenosti je spíše využíváno letecké dopravy [6, 22].

Letecká doprava

Letecká doprava je nejrychlejším a nejbezpečnějším způsobem dopravy a je využívána především ve spojení s mezinárodním cestovním ruchem. Za rok 2023 bylo evidováno na Letišti Václava Havla necelých 14 milionů cestujících, což je o 29 % více než předešlý rok. Důvodem je postupná minimalizace rizik spojených s pandemií COVID-19 a rostoucí zájem o cestování. Počet odbavených cestujících v roce 2024 je odhadován na 15,5 milionu cestujících [25].

Letadla se dělí dle počtu míst:

- aerotaxi (3-10 cestujících),
- malá dopravní letadla (11-30 cestujících),
- střední dopravní letadla (30-100 cestujících),
- velká dopravní letadla (101-250 cestujících),
- velkokapacitní airbusy (více než 250 cestujících).

Podle rozsahu poskytovaných služeb dále dělíme přepravu do tříd, kterými jsou ekonomická třída Y – nejnižší kvalita služeb; klubová třída C (Business Class) – vyšší kvalita služeb splňující vyšší nároky; první třída F (First Class) – nejvyšší třída.

S leteckou dopravou je spojená spolupráce s ostatními subjekty v oblasti cestovního ruchu, kterými jsou například cestovní kanceláře, hotely, další dopravní společnosti a

cateringové společnosti. Letecké společnosti poskytují cestujícím služby před odletem, po dobu letu i po přistání. Mezi tyto služby řadíme rezervace, prodej letenek, informace o spojení, přeprava zavazadel, přeprava cestujících z letiště, celní služba, stravovací služby, ubytovací služby a další [3].

Vodní doprava

Vodní doprava patří k nejstarším formám přepravy a je využívána převážně v přímořských oblastech a okolí turisticky atraktivních vodních toků (řeky, jezera, moře, kanály). Důvodem pro využívání vodní dopravy převážně pouze v těchto oblastech je nízká rychlost přepravy.

V souvislosti s dopravou je možné zmínit lokální dopravní služby lokalizované v cílových turistických oblastech pro přepravu v dané lokalitě. Jedná se o sedačkové lanovky, kabinkové a kabinové lanovky, lyžařské vleky a pozemní lanovky [3, 6].

4 Charakteristika Plzeňského kraje

4.1 Obecné informace

Plzeňský kraj s hlavním městem Plzeň se nachází v jihozápadní části České republiky. Kraj sousedí celkem se čtyřmi kraji: Ústecký kraj na severu, Středočeský kraj na severovýchodě, Jihočeský kraj na východě a Karlovarský kraj na severozápadě. Na jihozápadě kraj utváří státní hranici se Spolkovou republikou Německo. S rozlohou 7 649 km² je třetím největším krajem v České republice. Celkový počet obyvatel činí 644 181 (30. 9. 2023). Na území Plzeňského kraje se nachází celkem 501 obcí (z toho 57 měst) a s hustotou zalidnění 79 obyvatel/km² je třetím nejméně zalidněným krajem v České republice. Důvodem mohou být rozsáhlé plochy chráněných přírodních oblastí a přírodních parků nacházející se na území kraje.

Hlavní město Plzeňského kraje Plzeň se nachází na soutoku čtyř rek, Mže, Radbuzy, Úhlavy a Úslavy, a je čtvrtým největším městem v České republice. Město je ve světě známo především díky Plzeňskému Prazdroji s tradicí již od roku 1842.

Plzeňský kraj se vyznačuje díky svému reliéfu pestrou krajinou. V pohraniční oblasti se nachází CHKO Český les a Národní park Šumava. Zbylou část území utváří Plzeňská kotlina na severovýchodě, Plzeňská pahorkatina a Brdská vrchovina na hranicích se Středočeským krajem. Dále je Plzeňský kraj významnou průmyslovou oblastí, zejména strojírenství, potravinářství, hutnictví, průmysl stavebních hmot a výroba a distribuce energií [26, 27, 28, 29].

4.2 Ekonomické údaje

Hodnota hrubého domácího produktu v běžných cenách v Plzeňském kraji za rok 2021 dosáhla hodnoty 297 919 mil. Kč. V porovnání s rokem 2020 se jedná o růst 7,8 % a na HDP České republiky se Plzeňský kraj podílel 4,9 % [30]. Průměrná hrubá mzda kraje v 1.-3. čtvrtletí 2023 dosahovala hodnoty 40 364 Kč [26]. Míra nezaměstnanosti ve 3. čtvrtletí roku 2023 činí 1,5 % a v porovnání s ostatními kraji ČR je Plzeňský na třetím místě z hlediska nejnižší míry nezaměstnanosti. Míra zaměstnanosti ve 3. čtvrtletí roku 2023 dosahuje hodnoty 58,9 % a v mezikrajském srovnání je Plzeňský kraj na 5. místě [28, 29, 31].

4.3 Koncepce rozvoje cestovního ruchu Plzeňského kraje

Koncepce rozvoje cestovního ruchu Plzeňského kraje se zabývá analýzou současného stavu cestovního ruchu a vyhodnocuje návrhy pro rozvoj této oblasti pomocí analýz a dat ze strategických plánů vytvořených v minulých letech.

Pomocí těchto analýz Plzeňský kraj usiluje o propagaci tohoto regionu jako destinaci cestovního ruchu. Značnou inovací pro cestovní ruch je webový portál Turistů ráj, který obsahuje seznam aktivit, památek, přírodních zážitků a dalších cestovních inspirací, které Plzeňský kraj nabízí a segmentuje dané destinace podle preferencí a možností potencionálních návštěvníků.

Koncepce je plánována do roku 2027 a mezi produkty, které jsou navrhovány k realizaci pro zpopularizování a zvýšení nabídky cestovního ruchu v Plzeňském kraji, patří například Tajemná místa Plzeňského kraje, Tradiční chutě Plzeňského kraje, Přírodou Plzeňského kraje a další [32].

4.4 Vybrané historické památky

Hrad Švihov

Hrad Švihov patří mezi nejmladší hrady na našem území a je zároveň posledním českým hradem s vodním příkopem. Nachází se ve stejnojmenné obci Švihov jižně od Plzně nedaleko města Klatovy. Před samotnou stavbou hradu byla na tomto místě vybudována v 1. polovině 14.

Obrázek 1: Hrad Švihov

Zdroj: Fotogalerie hradu Švihov [51]

století tvrz, kterou obléhali Švihovští z Rýzemberka. Roku 1425 byla tvrz obléhána husitskými vojsky a roku 1480 započala samotná stavba hradu na místě tvrze na rozkaz Půty Švihovského z rodu Rýzemberků. Hrad byl stavěn s vizí vybudovat dva vodní příkopy kolem hradu pro zvýšení obranné schopnosti hradu. Stavba pokračovala dále v 16. století, kdy se na dostavbě podílel významný gotický architekt Benedikt Ried. Švihovští spravovali hrad

do roku 1548, kdy byl odkoupen Heraltem Kavkou z Říčan a ze Štěkně. Rod Kavků z Říčan zde působil pouze do konce 16. století, kdy byl hrad prodán Humprechtovi z rodu Černínů. V 17. století měl být hrad zbourán na rozkaz Ferdinanda III. Habsburského demoličním dekretem. Demolice byla zrušena, ale hrad byl Černíny využíván pro hospodářské účely a chátral. S příchodem Eugena Černína roku 1930 začala renovace hradu a snaha o jeho záchranu. Práce na rekonstrukcích a restaurování hradu probíhají dodnes. Hrad je v současné době spravován Národním památkovým ústavem a je zpřístupněn veřejnosti pro návštěvu, prohlídky hradu a plavby příkopem [33, 34, 35, 36].

Zámek Bor

Zámek Bor se nachází v okrese Tachov východně od města Plzeň. Tento zámek je původně hradem, který tvořil strategickou křižovátku pro obchodní a výpravné cesty, a po několika přestavbách dostal podobu dnešního zámku. Vznik hradu je datován již ve středověku, přibližně

Obrázek 2: Zámek Bor

Zdroj: Turistická mapa [52]

v polovině 13. století, kdy byl založen potomky Ratmíra ze Skviřína jako hrad s vodním opevněním. Hrad symbolizoval strategický bod pro obchodní spojení mezi Tachovem a Domažlicemi a českými zeměmi a Německem. Po husitských válkách v 15. století hrad nabyt označení pustý hrad z důvodu značných škod. Na přelomu 15. a 16. století došlo k rozsáhlým opravám a přestavbám hradu pod vedením Jana z rodu Švamberků, který zde chtěl vytvořit rezidenci pro své potomky. Byl vystavěn rozsáhlý komplex a původní hrad postupně dostával podoby zámku. Z „pustého hradu“ vzniklo velkolepé sídlo s nádvořím a patřilo mezi nejvýznamnější stavby své doby. Svou podobu zámek změnil v 19. století, kdy došlo k přestavbě z pozdně gotického stylu zámku do stylu novogotického. Po několika rozsáhlých přestavbách zámek symbolizuje téměř všechna slohová období včetně původního hradu, ze kterého se do dnešní doby dochovala mohutná válcová věž přístupná pro návštěvníky. Zámek je od roku 1997 majetkem města a probíhají zde rozsáhlé rekonstrukce,

kteře nejsou v dnešní době stále dokončeny, avšak zámek je již ve většině míst zpřístupněn návštěvníkům [37, 38].

Státní zámek Kozel

Státní zámek Kozel je typickým pro svůj vzhled, který zůstal nezměněn od doby svého vzniku. Zámek se nachází jihovýchodně od Plzně v obci Štáhlavy. Zámek nedisponuje bohatou historií v porovnání s hradem Švihov a zámek

Obrázek 3: Státní zámek Kozel

Zdroj: Fotogalerie zámku Kozel [53]

Bor, avšak svým klasicistním stylem upoutává zájem návštěvníků. Vznik zámku se datuje ke konci 18. století a původně byl nazýván Lesním zámek. Nynější název Kozel si získal ve spojení s pohanským zvykem spojeným s obětováním kozla bohům v období jarní rovnodennosti. Zámek sloužil jako lovecké sídlo pro hraběte Jana Vojtěcha Černína z Chudenic a pro jeho lovecké hosty. Stavba byla dokončena dle návrhu architekta Václava Haberditze z Prahy v roce 1789. Jan Vojtěch Černín zemřel bezdětný a zámek zdědil Kristián Vladštejn-Vartemberk, prasynovec Jana Vojtěcha. V 2. polovině 19. století byl zahradníkem Františkem Xaverem Franzem vytvořen park disponující rozmanitým složením rostlin a stromů, jezírky, mosty a přístřešky. V 2. polovině 20. století byl park rozšířen na celkových 30 hektarů. Rod Valdštejnů-Vartemberků obýval zámek Kozel do konfiskace roku 1945. Dnes je zámek pod správou Národního památkového ústavu a návštěvníkům nabízí sezónní akce, prohlídky areálu, celoroční volný pohyb v zámeckém parku či pořádání kulturních akcí a svateb [39, 40, 41].

5 Analytická část práce

Analytická část se zabývá vývojem cestovního ruchu v Plzeňském kraji jako celku a ve vybraných kulturních památkách. První část práce analyzuje vývoj počtu hromadných ubytovacích zařízení, počtu ubytovaných hostů a počtu přenocování v letech 2013-2022. Druhá část se zabývá vývojem návštěvnosti ve vybraných kulturních památkách, kterými jsou hrad Švihov, zámek Bor a zámek Kozel. Návštěvnosti ve vybraných památkách jsou analyzovány za období 2013-2022. Dále je na základě získaných dat vyhodnocena predikce návštěvnosti v následujících 2 letech a ve vybraných památkách sezónnost návštěvnosti. Data o hromadných ubytovacích zařízeních a jejich návštěvnosti v Plzeňském kraji byla získána z Českého statistického úřadu a údaje o návštěvnosti ve vybraných památkách byly poskytnuty správci hradů a zámků.

5.1 Analýza hromadných ubytovacích zařízení v Plzeňském kraji

Tabulka 1 zachycuje vývoj počtu hromadných ubytovacích zařízení v Plzeňském kraji v letech 2013–2022 a vyobrazuje elementární charakteristiky časových řad. Mezi kategorie HUZ jsou zařazeny hotely, motely, botely, penziony, kempy, chatové osady, turistické ubytovny a ostatní hromadná ubytovací zařízení.

Tabulka 1 Vývoj počtu HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022

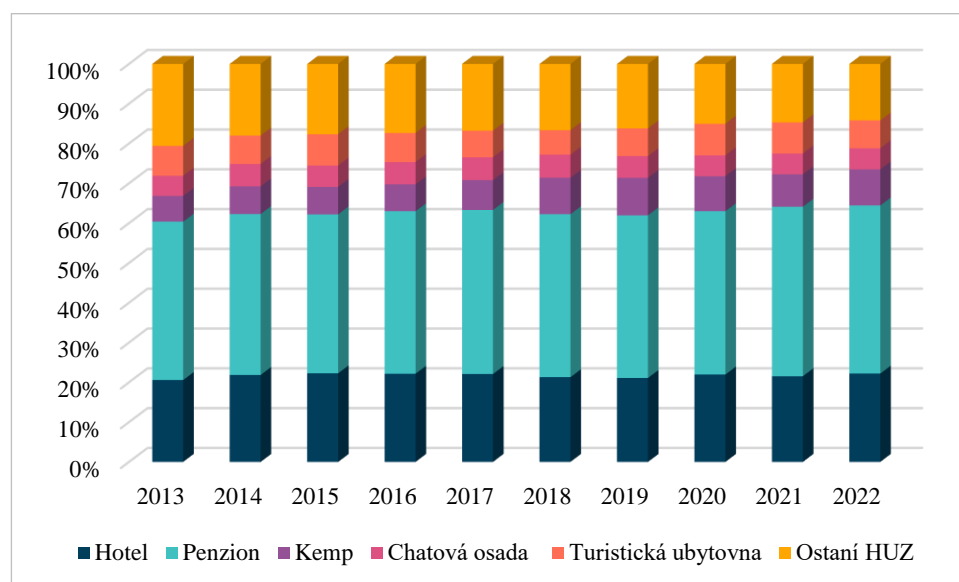
Rok	Počet HUZ	Absolutní přírůstky	Koeficient růstu	Relativní přírůstky [%]	Bazický index
2013	573	-	-	-	1
2014	517	-56	0,9023	-9,7731	0,9023
2015	521	4	1,0077	0,7737	0,9092
2016	519	-2	0,9962	-0,3839	0,9058
2017	507	-12	0,9769	-2,3121	0,8848
2018	535	28	1,0552	5,5227	0,9337
2019	528	-7	0,9869	-1,3084	0,9215
2020	592	64	1,1212	12,1212	1,0332
2021	613	21	1,0355	3,5473	1,0698
2022	585	-28	0,9543	-4,5677	1,0209
Průměr	549	1,3333	1,0023	0,2306	-

Zdroj: Český statistický úřad [46], vlastní zpracování

Nejvyšší nárůst počtu HUZ zaznamenal i přes nepříznivou situaci způsobenou pandemií COVID-19 rok 2020, kdy se oproti předešlému roku počet HUZ zvýšil o 12,12 % na 592 zařízení. Naopak nejvyšší úbytky HUZ zaznamenaly roky 2014, kdy počet HUZ klesl o 9,8 %, a 2022 s úbytkem 4,6 %. Průměrně se dle vyobrazené časové řady počty HUZ v Plzeňském kraji ročně navyšují o 1 zařízení. V roce 2022 bylo v Plzeňském kraji evidováno celkem 585 hromadných ubytovacích zařízení.

Pomocí grafu 1 je vyobrazen vývoj struktury hromadných ubytovacích zařízení v Plzeňském kraji v období let 2013–2022.

Graf 1 Zastoupení kategorií HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022

Zdroj: Český statistický úřad [47, 50], vlastní zpracování

Penziony jsou nejzastoupenější kategorií HUZ v Plzeňském kraji a tvoří 42,2 % z celkového počtu 585 HUZ (hodnoty v roce 2022). Po penzionech následují hotely, kterých počet je podrobně zobrazen v přílohách 1 a 2, a představují 22,2 % z celkového počtu HUZ. Nejvíce zastoupenou kategorií hotelu v Plzeňském kraji jsou tříhvězdičkové hotely s podílem 60,77 % (údaje z roku 2022). Naopak nejméně zastoupenou kategorií hotelu jsou pětihvězdičkové hotely. Plzeňský kraj disponuje 1 hotelem s pěti hvězdičkami. Jedná se o Chateau hotel Zbiroh. Kempy představují 9 %, chatové osady 5,3 % a turistické ubytovny 7 % z celkového počtu HUZ (příloha 1, 2). Z grafu 1 vychází, že v průběhu let dochází k mírnému nárůstu počtu penzionů a hotelů a úbytku ostatních ubytovacích zařízení, mezi které se řadí například léčebné lázně, rekreační zařízení a školící střediska podniků.

5.2 Analýza počtu hostů a přenocování HUZ v Plzeňském kraji

Tabulka 2 vystihuje celkový počet hostů hromadných ubytovacích zařízení v Plzeňském kraji za období 2013–2022. Počet hostů od roku 2013 do roku 2020 zažíval rostoucí trend. Výrazný úbytek počtu hostů nastal v roce 2020 v souvislosti s pandemií COVID-19. Koronavirus se na našem území objevil poprvé v březnu roku 2020 a s jeho rozšířením se zaváděla protikoronavirová opatření, kvůli kterým musela být HUZ uzavřena společně s nařízením lockdownu. Počet hostů HUZ se tedy snížil z 871 893 (2019) na 533 620 v roce 2020. Jednalo se o pokles o 38,8 %. V roce 2021 byl evidován mírný nárůst a rostoucí trend po pandemii. Nejvyšší meziroční nárůst byl v roce 2022, kdy počet hostů HUZ dosahoval hodnoty 840 789 a v porovnání s předešlým rokem se zvýšil o 51,6 %. Rok 2023 zaznamenal celkem 900 108 hostů HUZ. Jednalo se o nejvyšší evidovanou hodnotu v Plzeňském kraji a potvrzovalo úspěšné vypořádání se s pandemií a rostoucí trend počtu hostů HUZ.

Tabulka 2 Vývoj počtu hostů HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022

Rok	Počet hostů	Absolutní přírůstky	Koeficient růstu	Relativní přírůstky [%]	Bazický index
2013	558 797	-	-	-	1
2014	568 746	9 949	1,0178	1,7804	1,0178
2015	650 250	81 504	1,1433	14,3305	1,1637
2016	660 011	9 761	1,0150	1,5011	1,1811
2017	751 555	91 544	1,1387	13,8701	1,3450
2018	839 900	88 345	1,1175	11,7550	1,5031
2019	871 893	31 993	1,0381	3,8091	1,5603
2020	533 620	-338 273	0,6120	-38,7975	0,9549
2021	554 582	20 962	1,0393	3,9283	0,9925
2022	840 789	286 207	1,5161	51,6077	1,5046
Průměr	683 014,3	31 332,4444	1,0464	4,6441	-

Zdroj: Český statistický úřad [48], vlastní zpracování

V tabulce 3 je znázorněno rozložení rezidentů a nerezidentů s ohledem na celkový počet hostů HUZ v Plzeňském kraji. Z tabulky je zřejmá převaha rezidentů, kteří se průměrně za období 2013–2022 podíleli z 68,2 % na celkovém počtu hostů HUZ. Podíl rezidentů a nerezidentů se za období 2013–2019 výrazně nelišil. Změna nastala v roce 2020,

kdy se podíl nerezidentů snížil z 36 % na 22,2 % a podíl rezidentů zvýšil z 63,96 % na 77,8 %. Nejvyšší převahu rezidentů eviduje rok 2021 se 79,96 % z celkového počtu hostů hromadných ubytovacích jednotek. Důvodem zvýšení podílu rezidentů byla opatření spojená s pandemií COVID-19. V roce 2022 se objevil nárůst počtu nerezidentů podílejících se na celkovém počtu hostů HUZ v Plzeňském kraji.

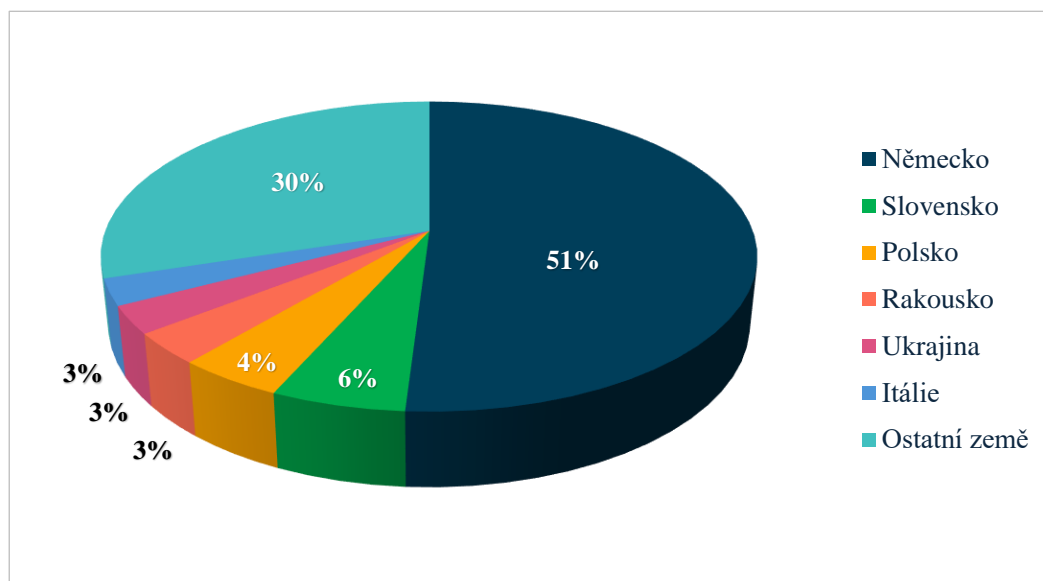
Tabulka 3 Zastoupení rezidentů a nerezidentů na celkovém počtu hostů HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022

Rok	Rezidenti	%	Nerezidenti	%	Celkem
2013	372 129	66,595	186 668	33,405	558 797
2014	366 150	64,378	202 596	35,622	568 746
2015	415 577	63,910	234 673	36,090	650 250
2016	427 474	64,768	232 537	35,232	660 011
2017	494 076	65,740	257 479	34,260	751 555
2018	533 704	63,544	306 196	36,456	839 900
2019	557 617	63,955	314 276	36,045	871 893
2020	415 177	77,804	118 443	22,196	533 620
2021	443 417	79,955	111 165	20,045	554 582
2022	596 955	70,999	243 834	29,001	840 789
Průměr	462 227,6	68,2	220 786,7	31,8	683 014,3

Zdroj: Český statistický úřad [48], vlastní zpracování

Graf 2 zobrazuje procentuální strukturu zahraničních návštěvníků Plzeňského kraje v roce 2023 (příloha 3). Země s nejvyšším podílem na celkovém počtu nerezidentů jsou Německo, Slovensko, Polsko, Rakousko, Ukrajina a Itálie. Největší zastoupení má Německo s podílem 51 % na celkovém počtu hostů HUZ z cizích zemí. Slovensko se podílí na počtu hostů HUZ z 6 %. Polsko se podílí z 6 %, Rakousko, Ukrajina a Itálie každý ze 3 % a ostatní země reprezentují 30 % z celkového počtu nerezidentských hostů HUZ za rok 2023.

Graf 2 Procentuální struktura zahraničních hostů HUZ v Plzeňském kraji v roce 2023

Zdroj: Český statistický úřad [49], vlastní zpracování

V tabulce 4 jsou uvedeny počty přenocování hostů hromadných ubytovacích zařízení v Plzeňském kraji v období 2013–2022.

Tabulka 4 Vývoj počtu přenocování hostů HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022

Rok	Počet přenocování	Absolutní přírůstky	Koeficient růstu	Relativní přírůstky [%]	Bazický index
2013	1 469 388	-	-	-	1
2014	1 464 671	-4 717	0,9968	-0,3210	0,9968
2015	1 717 331	252 660	1,1725	17,2503	1,1687
2016	1 732 317	14 986	1,0087	0,8726	1,1789
2017	1 850 257	117 940	1,0681	6,8082	1,2592
2018	2 035 115	184 858	1,0999	9,9909	1,3850
2019	2 131 824	96 709	1,0475	4,7520	1,4508
2020	1 498 856	-632 968	0,7031	-29,6914	1,0201
2021	1 534 671	35 815	1,0239	2,3895	1,0444
2022	2 149 493	614 822	1,4006	40,0621	1,4628
Průměr	1 758 392,3	75 567,2	1,0432	4,32	-

Zdroj: Český statistický úřad [48], vlastní zpracování

V roce 2014 byl zaznamenán mírný pokles počtu přenocování. V následujících letech až do roku 2019 měl počet přenocování rostoucí tendenci. V roce 2020 byl zaznamenán největší pokles v souvislosti s pandemií COVID-19. Jednalo se o pokles o 29,7 %, což znamenalo snížení počtu přenocování o 632 968. V roce 2022 byl zaznamenán nejvyšší nárůst počtu přenocování od pandemie. V daném roce se počet zvýšil o 40 %. Z 1 534 671 přenocování v roce 2021 vystoupala hodnota na 2 149 493 přenocování v roce 2022. Za sledované období počet přenocování vzrostl o 46,28 %.

Extrapolace počtu hostů HUZ Plzeňského kraje

Pro statistický odhad návštěvnosti v Plzeňském kraji pro roky 2023 a 2024 byly vypočteny trendové funkce s indexy determinace v tabulce 5. Nejvhodnější funkce pro predikci návštěvnosti byla vybrána dle nejvyšší hodnoty indexu determinace.

Tabulka 5 Trendové funkce návštěvnosti Plzeňského kraje s indexy determinace

Funkce	Předpis funkce	Index determinace
lineární	$y' = 597026,93 + 15634,07 t_i$	0,127
kvadratická	$y' = 471924,43 + 78185,32t_i - 5686,48t_i^2$	0,2345
logaritmická	$y' = 563606,34 + 182030,9\log(t_i)$	0,1903

Zdroj: vlastní zpracování

Predikce vývoje počtu návštěvníků v tabulce 6 byla vypočtena pomocí kvadratické funkce, která má tvar:

$$y' = 471924,43 + 78185,32t_i - 5686,48t_i^2,$$

$$(t_i = 1, 2, 3, \dots, 10)$$

Intervalový odhad na hladině významnosti $\alpha=0,05$ pro rok 2023 se pohyboval v rozmezí od 277 425 do 1 010 373 návštěvníků. Bodový odhad dosahuje hodnoty 643 899 návštěvníků. V porovnání se skutečnou návštěvností roku 2023 se bodový odhad lišil o 256 209 návštěvníků. Pro rok 2024 je návštěvnost očekávána v rozmezí 69 679 – 1 112 822. Bodový odhad očekává pokles návštěvníků na 591 296. Intervalové odhady vykazují široké rozpětí. Index determinace dosahuje velmi nízké hodnoty, jelikož data nemají logaritmický průběh a netvoří křivku ani parabolu. Pro extrapolaci byl použit také průměrný koeficient růstu.

Tabulka 6 Predikce vývoje počtu návštěvníků Plzeňského kraje v letech 2023–2024

Rok	Intervalový odhad ($\alpha=0,05$)		Bodový	Skutečnost
	Spodní mez	Horní mez		
2023	277 425	1 010 373	643 899	900 108
2024	69 679	1 112 822	591 296	-

Zdroj: vlastní zpracování

Z důvodu nižších hodnot indexu determinace v tabulce 5 byla predikovaná návštěvnost vypočtena také na základě průměrného koeficientu růstu z tabulky 2. Návštěvnost v roce 2023 byla predikována na 879 836. V porovnání se skutečnou hodnotou se odhad lišil pouze o 20 272 návštěvníků. Pro rok 2024 byla vyhodnocena hodnota 920 697 návštěvníků.

Tabulka 7 Predikce vývoje počtu návštěvníků Plzeňského kraje v letech 2023–2024 pomocí koeficientu růstu

Rok	Předpovězená návštěvnost	Skutečná návštěvnost
2023	879 836	900 108
2024	920 697	-

Zdroj: vlastní zpracování

5.3 Analýza návštěvnosti hradu Švihov

V tabulce 8 je vyobrazen vývoj návštěvnosti hradu Švihov v období 2013–2022. Za sledované období zaznamenal koeficient růstu hodnotu 1,0345, tedy 3,45% průměrný roční nárůst návštěvníků. Nejvyšší návštěvnosti dosahoval rok 2019, kdy hrad Švihov navštívilo 50 936 lidí. Jednalo se o nárůst o 52,8 %. Důvodem nárůstu návštěvníků byla realizace výstavy Za tajemstvím střevočku, která byla spojena s filmem Tři oříšky pro Popelku, jenž se na tomto hradě natáčel. V tomto roce výstava přilákala celkem 14 116 návštěvníků. Po rekordním roce 2019 se hodnoty snížily o 36 % na 32 476 návštěvníků. Návštěvnost v posledním sledovaném roce 2022 evidovala nárůst o 22,6 % oproti minulému roku.

Za sledované období 2013–2022 došlo k nárůstu počtu návštěvníků o 35,73 %, z 29 332 na 39 812. Celkový nárůst počtu návštěvníků za sledované období dosahoval hodnoty 10 480, tedy průměrně každý rok vzrostl o 1 164.

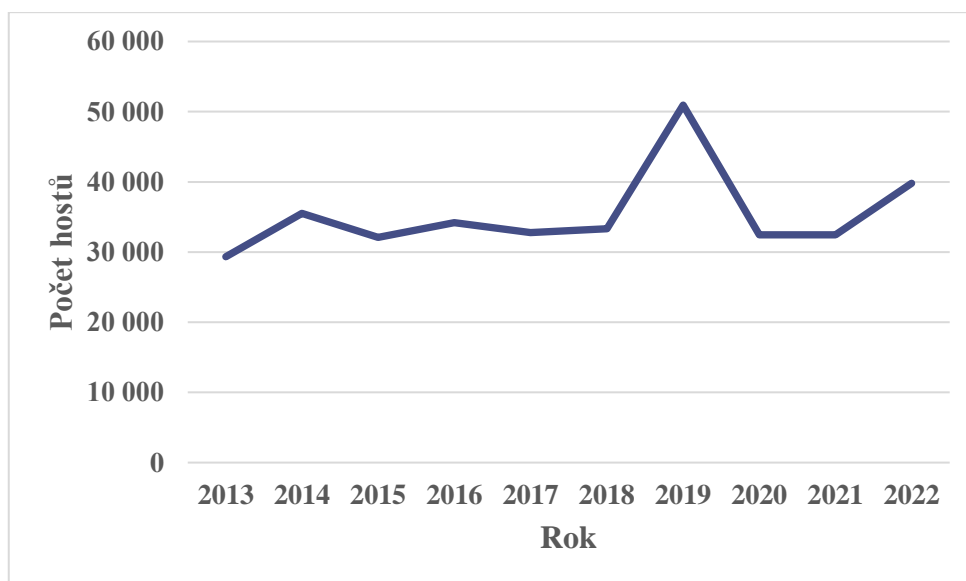
Tabulka 8 Vývoj návštěvnosti hradu Švihov v letech 2013–2022

Rok	Počet návštěvníků	Absolutní přírůstky	Koeficient růstu	Relativní přírůstky [%]	Bazický index
2013	29 332	-	-	-	1
2014	35 532	6 200	1,2114	21,1373	1,2114
2015	32 074	-3 458	0,9027	-9,7321	1,0935
2016	34 198	2 124	1,0662	6,6222	1,1659
2017	32 770	-1 428	0,9582	-4,1757	1,1172
2018	33 338	568	1,0173	1,7333	1,1366
2019	50 936	17 598	1,5279	52,7866	1,7365
2020	32 476	-18 460	0,6376	-36,2416	1,1072
2021	32 471	-5	0,9998	-0,0154	1,1070
2022	39 812	7 341	1,2261	22,6079	1,3573
Průměr	35 293,9	1 164	1,0345	3,4526	-

Zdroj: Správa hradu Švihov, vlastní zpracování

Graf 3 zaznamenává vývoj návštěvnosti hradu Švihov v letech 2013-2022. Kromě rekordního roku 2019 hrad Švihov nevykazoval výrazné výkyvy návštěvnosti. Pandemie COVID-19 nezpůsobila výrazný propad. Hrad nabízel prohlídky s omezeným počtem návštěvníků v jednotlivých skupinách, a i přes uzavření hradu v několika měsících roku 2021 udržel hodnotu návštěvnosti na hodnotách srovnatelných s rokem 2018.

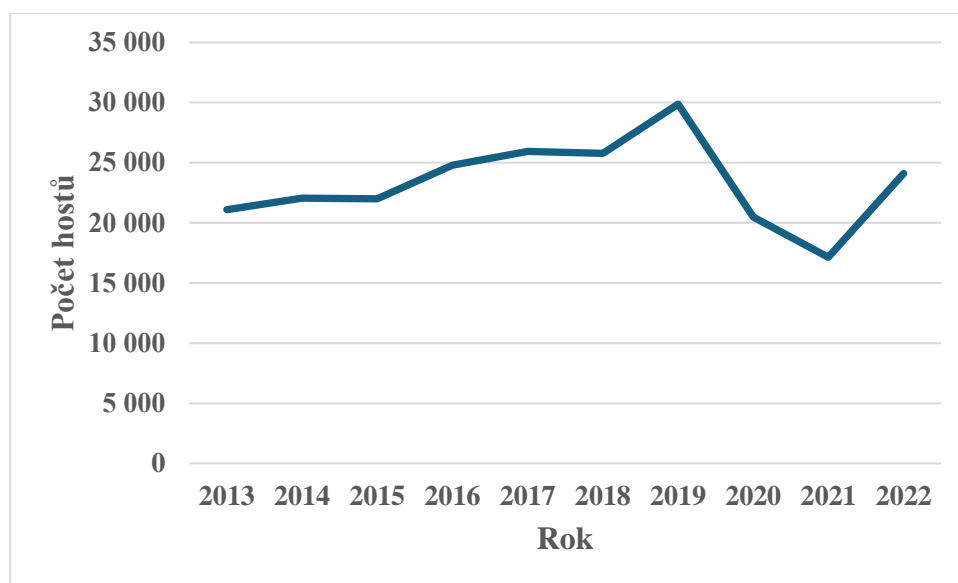
Graf 3 Vývoj návštěvnosti hradu Švihov v letech 2013–2022

Zdroj: Správa hradu Švihov, vlastní zpracování

Graf 4 popisuje vývoj počtu lidí, kteří navštívili prohlídkový okruh „Hrad“ a slouží k porovnání vývoje počtu návštěvníků z grafu 3. Do roku 2019 návštěvnost vykazovala rostoucí tendence. V roce 2020 nastal propad způsobený pandemií COVID-19 z důvodu omezení počtu návštěvníků ve skupině pro prohlídkové okruhy a zavření hradu v několika měsících tohoto roku. Koronavirové období vykazovalo propad návštěvníků prohlídkového okruhu, nicméně v celkové návštěvnosti celého hradu Švihov výrazný propad nenastal.

Graf 4 Vývoj návštěvnosti základního okruhu (Hrad) hradu Švihov v letech 2013–2022

Zdroj: Správa hradu Švihov, vlastní zpracování

V tabulce 9 je analyzováno zastoupení jednotlivých prohlídkových okruhů v celkové návštěvnosti hradu Švihov.

Tabulka 9 Procentuální podíly prohlídkových okruhů na návštěvnosti hradu Švihov v letech 2019–2022

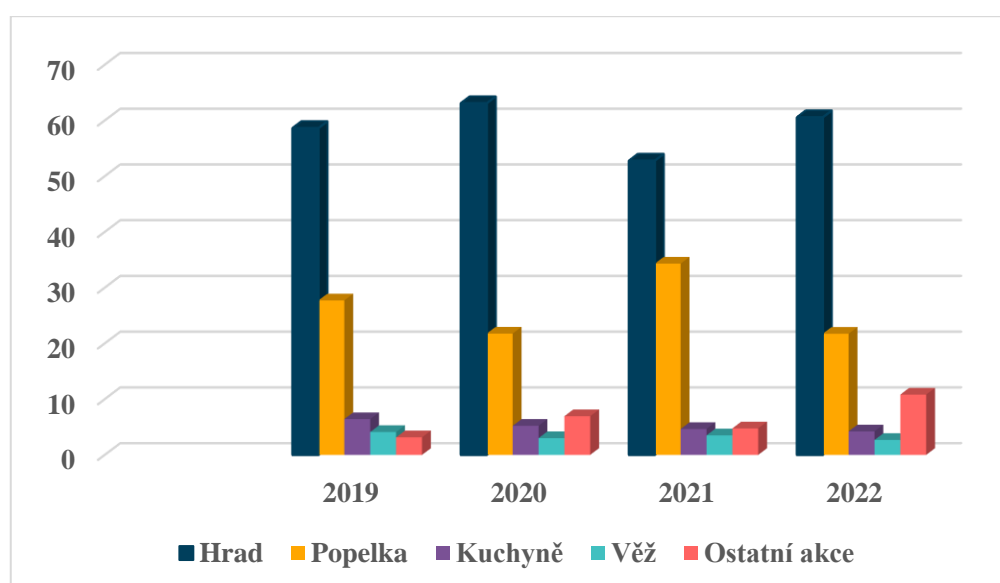
Rok	Hrad	Popelka	Kuchyně	Věž	Ostatní akce
2019	59	28	6	4	3
2020	63	22	5	3	7
2021	53	34	5	4	5
2022	61	22	4	3	11
Průměr	58,8	26,4	5,1	3,3	6,4

Zdroj: Správa hradu Švihov, vlastní zpracování

Nejvyšším podílem návštěvníků disponoval prohlídkový okruh (dále p. o.) „Hrad“ s průměrně 58,8 %. Výstava Za tajemstvím střevíčku (p. o. „Popelka“) disponovala druhým místem s průměrně 26,4 %. Ostatní akce pořádané na hradě Švihov tvořily 6,4 % celkové návštěvnosti. P. o. „Kuchyně“ představoval 5,1 % a p. o. „Věž“ 3,3 %.

Graf 5 vyobrazuje procentuální zastoupení jednotlivých prohlídkových okruhů na celkové návštěvnosti (příloha 4). P. o. „Hrad“ evidentně dominoval v procentu zastoupení.

Graf 5 Procentuální podíly prohlídkových okruhů na návštěvnosti hradu Švihov v letech 2019–2022

Zdroj: Správa hradu Švihov, vlastní zpracování

Extrapolace návštěvnosti hradu Švihov

Pro predikci návštěvnosti byly v tabulce 12 pomocí podkladových dat z tabulky 8 vyhodnoceny 3 trendové funkce: lineární, kvadratická a logaritmická. Funkce byly doplněny indexy determinace pro výběr nejvhodnější funkce.

Tabulka 10 Trendové funkce návštěvnosti hradu Švihov s indexy determinace

Funkce	Předpis funkce	Index determinace
lineární	$y' = 31104,4 + 761,73t_i$	0,1415
kvadratická	$y' = 28311,57 + 2158,14t_i - 126,95t_i^2$	0,1666
logaritmická	$y' = 30196,22 + 7771,14\log(t_i)$	0,1628

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší index determinace zastoupila s hodnotou 0,1666 funkce kvadratická. Index determinace dosáhl velmi nízkých hodnot, které byly způsobené skutečností, že data nevytváří křivku ani parabolu. Extrapolace je provedena také pomocí průměrného koeficientu růstu.

V tabulce 11 je vypočten odhadovaný budoucí počet návštěvníků hradu Švihov. Bodová predikce vývoje byla vypočtena na základě funkcí z tabulky 10, kde byla vybrána kvadratická funkce ve tvaru:

$$y' = 28311,57 + 2158,14t_i - 126,95t_i^2,$$

$$(t_i = 1, 2, 3, \dots, 10).$$

Bodový odhad pro rok 2023 činil 36 691 návštěvníků a v porovnání se skutečnou hodnotou zde byl rozdíl 3 989 návštěvníků. Pro rok 2024 byl bodový odhad na hodnotě 35 928, tedy pokles oproti roku 2023. Intervalový odhad byl vypočten na hladině významnosti $\alpha=0,05$. Interval pro rok 2023 se pohyboval v rozmezí 19 039–54 342 návštěvníků. Pro rok 2024 byla spodní mez predikována na 10 809 a horní mez na 61 049 návštěvníků.

Tabulka 11 Predikce vývoje počtu návštěvníků hradu Švihov v letech 2023–2024

Rok	Intervalový odhad ($\alpha=0,05$)		Bodový	Skutečnost
	Spodní mez	Horní mez		
2023	19 039	54 342	36 691	40 680
2024	10 809	61 049	35 928	-

Zdroj: vlastní zpracování

Z důvodu nízké hodnoty indexu determinace byla v tabulce 12 predikovaná návštěvnost vyhodnocena dále pomocí průměrného koeficientu růstu z tabulky 8. Pro rok 2023 byla vyhodnocena hodnota 41 187. V porovnání se skutečnou návštěvností roku 2023 byl odhad odchýlen o 507 hostů. Predikovaná návštěvnost pro rok 2024 byla 42 609.

Tabulka 12 Predikce vývoje počtu návštěvníků hradu Švihov v letech 2023–2024 pomocí koeficientu růstu

Rok	Predikovaná návštěvnost	Skutečná návštěvnost
2023	41 187	40 680
2024	42 609	-

Zdroj: vlastní zpracování

Sezónní návštěvnost hradu Švihov

Tabulka 13 popisuje sezónní návštěvnost hradu Švihov v letech 2016–2022. První čtvrtletí dosahovala nejnižších hodnot z důvodu uzavření hradu veřejnosti a začátku sezony v měsíci dubnu. V roce 2016 byl hrad Švihov otevřen již v březnu a z tohoto důvodu návštěvnost dosahovala hodnoty 1 046. Druhá čtvrtletí vykazovala rostoucí tendence v období 2016–2019. V roce 2020 nastal propad návštěvnosti o 80 %, z 14 776 na 3 062. Důvodem propadu bylo uzavření hradu způsobené pandemií COVID-19. Třetí čtvrtletí dosahovala ze všech kvartálů nejvyšších hodnot. Propad v roce 2021 o 11 % byl způsoben omezením počtu návštěvníků ve skupině a omezením počtu průvodců.

Tabulka 13 Sezónní návštěvnost hradu Švihov v letech 2016–2022

Čtvrtletí	Rok						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I.	1 046	0	630	179	0	0	0
II.	7 991	9 558	11 209	14 776	3 062	4 830	10 441
III	23 567	21 729	19 013	29 212	29 090	25 802	25 456
IV	1 594	1 483	2 486	6 769	324	1 839	3 915
Celkem	34 198	32 770	33 338	50 936	32 476	32 471	39 812

Zdroj: Správa hradu Švihov, vlastní zpracování

Data z tabulky 13 (příloha 5) byla využita pro vytvoření lineární trendové funkce ve tvaru:

$$y' = 8076,531746 + 71,07909t_i,$$

($t_i = 1, 2, 3, \dots, 28$).

Tabulka 14 popisuje sezónní indexy vypočtené pomocí přílohy 5.

Tabulka 14 Průměrné sezónní indexy hradu Švihov

Čtvrtletí	Sezónní index \bar{s}_i
I.	0,0315
II.	0,9830
III.	2,7154
IV.	0,2838

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší hodnotou 2,7154 disponuje III. čtvrtletí, kdy návštěvnost dosahuje 2,7x vyšších hodnot oproti průměru. II. čtvrtletí je o 1,7 % nižší oproti průměru. I. čtvrtletí dosahuje nejnižších hodnot.

Predikovaná čtvrtletní návštěvnost v letech 2023–2024, vyobrazena v tabulce 15, byla vyhodnocena pomocí lineární trendové funkce a průměrných sezónních indexů popsanych v tabulce 14.

Tabulka 15 Statisticky predikovaný čtvrtletní počet návštěvníků hradu Švihov v letech 2023–2024

Rok	Čtvrtletí			
	I.	II.	III.	IV.
2023	319	10 036	27 915	2 937
Skutečnost	0	13 219	25 672	1 789
2024	328	10 315	28 687	3 018
Skutečnost	-	-	-	-

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnoty roku 2023 byly porovnány se skutečnými návštěvnostmi. V I., III. a IV. čtvrtletí byly predikované návštěvnosti vyšší než skutečné. Ve II. čtvrtletí byla predikovaná hodnota nižší než skutečná, a to o 24 %. Mezi lety 2023–2024 je očekáván nárůst počtu návštěvníků ve všech čtvrtletích.

5.4 Analýza návštěvnosti zámku Kozel

Tabula 16 zaznamenává roční počet návštěvníků zámku Kozel v letech 2013–2022. Počet návštěvníků zámku Kozel měl za sledované období spíše klesající tendence s průměrným ročním poklesem 897 návštěvníků. Za sledované období se objevily značnější výkyvy. V roce 2018 klesl počet návštěvníků o 9 %, z 27 164 na 24 709 návštěvníků. Důvodem poklesu byla změna metodiky evidence počtu návštěvníků, kdy se mezi návštěvníky přestali započítávat návštěvníci promoci. Nejrazantnější pokles návštěvníků zaznamenal rok 2020, kdy počet klesl o 43,5 %, a to z 23 116 na 13 056 návštěvníků. Důvodem poklesu je pandemie COVID-19 a s ním spojený lockdown. Naopak v roce 2022 je evidován nejvyšší nárůst po covidové pandemii. Oproti roku 2021 počet návštěvníků vzrostl o 30 %, a to z 15 633 na 20 317 návštěvníků. Nejedná se o nejvyšší počet návštěvníků za sledované období, nicméně koeficientem růstu je rok 2022 s hodnotou 1,3 rekordním.

Nejvyšší počet návštěvníků zaznamenal zámek Kozel v roce 2014, kdy roční návštěvnost dosahovala 29 624 návštěvníků. Poslední sledovaný rok je z pohledu návštěvnosti 72% s bazickým indexem 0,72 oproti roku 2013.

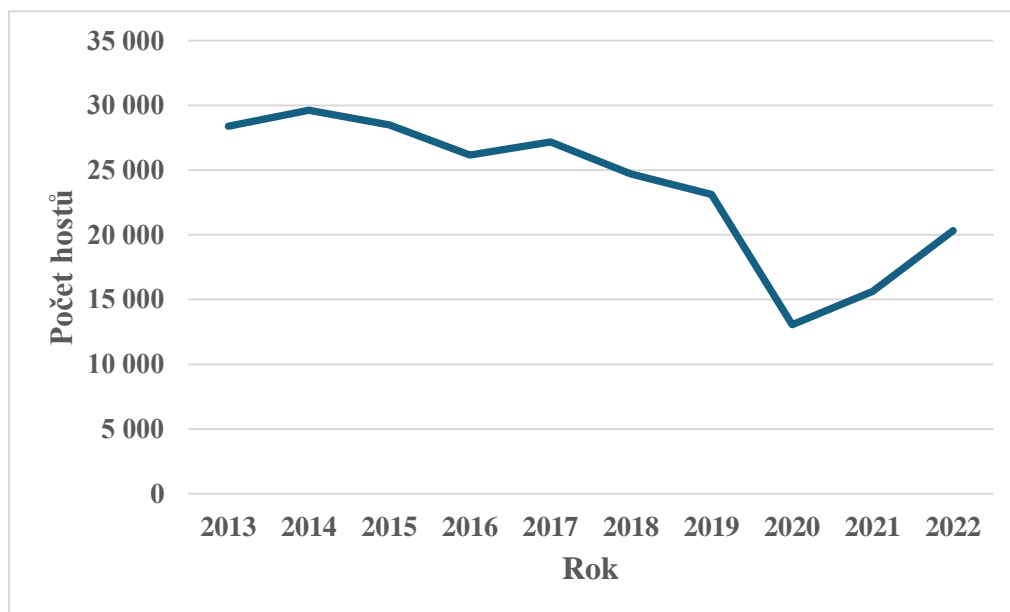
Tabulka 16 Vývoj návštěvnosti zámku Kozel v letech 2013–2022

Rok	Počet návštěvníků	Absolutní přírůstky	Koeficient růstu	Relativní přírůstky [%]	Bazický index
2013	28 390	-	-	-	1
2014	29 624	1 234	1,0435	4,3466	1,0435
2015	28 479	-1 145	0,9613	-3,8651	1,0031
2016	26 169	-2 310	0,9189	-8,1112	0,9218
2017	27 164	995	1,0380	3,8022	0,9568
2018	24 709	-2 455	0,9096	-9,0377	0,8703
2019	23 116	-1 593	0,9355	-6,4470	0,8142
2020	13 056	-10 060	0,5648	-43,5196	0,4599
2021	15 633	2 577	1,1974	19,7381	0,5507
2022	20 317	4 684	1,2996	29,9623	0,7156
Průměr	23 665,7	-897	0,9635	-3,6493	-

Zdroj: Správa státního zámku Kozel, vlastní zpracování

Graf 6 zobrazuje vývoj návštěvnosti zámku Kozel v období od roku 2013 do roku 2022.

Graf 6 Vývoj návštěvnosti zámku Kozel v letech 2013–2022

Zdroj: Správa státního zámku Kozel, vlastní zpracování

Graf indikuje klesající trend v průběhu let s vyobrazením značnějších propadů návštěvnosti v období změny metodiky evidence návštěvníků v roce 2018–2019 a pandemie v roce 2019–2020. Roky 2021 a 2022 vykazovaly nárůst počtu návštěvníků po pandemii a přiblížení se hodnotám návštěvnosti v letech právě před pandemií.

Extrapolace návštěvnosti zámku Kozel

V tabulce 17 jsou zobrazeny funkce: lineární, kvadratická a logaritmická. Funkce popisují model počtu návštěvníků a pomocí indexu determinace byla vybrána nejvhodnější funkce s nejvyšší hodnotou tohoto indexu. Kvadratická funkce dosahuje nejvyšší hodnoty indexu determinace (0,7099) a má předpis ve tvaru:

$$y' = 31132,63 - 983,07t_i - 53,51t_i^2,$$

$$(t_i = 1, 2, 3, \dots, 10).$$

Tabulka 17 Trendové funkce návštěvnosti zámku Kozel s indexy determinace

Funkce	Předpis funkce	Index determinace
lineární	$y' = 32309,8 - 1571,65t_i$	0,7047
kvadratická	$y' = 31132,63 - 983,07t_i - 53,51t_i^2$	0,7099
logaritmická	$y' = 32443,8 - 13381,7\log(t_i)$	0,5648

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 18 je uveden bodový a intervalový odhad počtu návštěvníků zámku Kozel v letech 2023–2024. Intervalový odhad roku 2023 se pohyboval mezi 4 217 a 23 473 návštěvníky na hladině významnosti $\alpha=0,05$. Rok 2024 byl predikován v rozmezí 0–25 333 návštěvníků. S nárůstem v letech 2021–2023 je návštěvnost očekávána spíše při horní mezi intervalového odhadu. Bodový odhad pro rok 2023 vykázal hodnotu 13 845 návštěvníků a v porovnání se skutečnou návštěvností je rozdíl 8 455 návštěvníků. Pro rok 2024 je bodový odhad počtu návštěvníků na hodnotě 11 630.

Tabulka 18 Predikce vývoje počtu návštěvníků zámku Kozel v letech 2023–2024

Rok	Intervalový odhad ($\alpha=0,05$)		Bodový	Skutečnost
	Spodní mez	Horní mez		
2023	4 217	23 473	13 845	22 300
2024	0	25 333	11 630	-

Zdroj: vlastní zpracování

Sezónní návštěvnost zámku Kozel

V tabulce 19 jsou zachyceny čtvrtletní počty návštěvníků zámku Kozel v jednotlivých letech od roku 2013 do 2022. První čtvrtletí dosahovala nejnižších počtů návštěvníků, kdy nejvyšší návštěvností za zkoumané období disponoval rok 2016 se 454 návštěvníky. Důvodem nízkých počtů návštěvníků bylo uzavírání zámku veřejnosti v měsíci lednu, únoru a březnu.

Druhá čtvrtletí dosahovala vyšších hodnot oproti čtvrtletí prvnímu z důvodu příznivějšího počasí a otevření památek veřejnosti. Nejvyšší návštěvnost II. čtvrtletí zaznamenal rok 2018 s celkovým počtem 9 707 návštěvníků.

Třetí čtvrtletí dosahovala nejvyšších hodnot ze všech 4 kvartálů. Důvodem jsou letní prázdniny probíhající ve 2 ze 3 měsíců tohoto čtvrtletí a pořádání různorodých letních akcí v těchto kulturních památkách. Návštěvnost se ve třetím kvartálu pohybovala každý rok nad hodnotou 10 000 návštěvníků a rekordním rokem za sledované období byl rok 2017 s celkem 14 855 návštěvníky.

Čtvrté kvartály byly ve znamení doznívání hlavní sezony a od listopadu byl zámek uzavřen veřejnosti. Ze čtvrtého kvartálu si tedy návštěvníci mohli prohlédnout vnitřní prostory zámku pouze v říjnu a následující měsíce byl areál využíván pro soukromé akce. Nejvyšších hodnot za čtvrtá čtvrtletí dosahoval rok 2017 s 3 484 návštěvníky.

Po koronavirové pandemii došlo v roce 2022 k nárůstu počtu návštěvníků ve všech čtvrtletích. Druhé čtvrtletí roku 2022 zaznamenalo nárůst počtu návštěvníků o 97 %, stejně tak čtvrtý kvartál s nárůstem o 94 %. Rok 2022 zatím stále nedorovnal či nepředčil počty návštěvníků před pandemií, nicméně rozdíl již nebyl tak značný, kdy v roce 2019 zámek Kozel evidoval celkem 23 116 návštěvníků a v roce 2022 celkem 20 317 návštěvníků.

Tabulka 19 Sezónní návštěvnost zámku Kozel v letech 2016–2022

Čtvrtletí	Rok						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I.	454	0	130	236	0	0	48
II.	8 976	8 825	9 707	8 821	1 660	3 771	7 442
III	13 345	14 855	11 633	12 943	11 142	11 011	11 174
IV	3 394	3 484	3 239	1 116	254	851	1 653
Celkem	26 169	27 164	24 709	23 116	13 056	15 633	20 317

Zdroj: Správa státního zámku Kozel, vlastní zpracování

Lineární trendová funkce popisující návštěvnost zámku Kozel, která byla vypočtena pomocí dat z přílohy 6, má předpis:

$$y' = 6719,7381 - 93,5681t_i,$$

$$(t_i = 1, 2, 3, \dots, 28).$$

Tabulka 20 popisuje průměrné sezónní indexy návštěvnosti zámku Kozel v každém čtvrtletí. Nejvyšší hodnotu eviduje třetí čtvrtletí, kdy je návštěvnost 2,3x vyšší oproti průměru. Následuje druhé čtvrtletí s hodnotou 1,28x vyšší než průměr. I. a IV. čtvrtletí dosahují nižších hodnot z důvodu omezené otevírací doby zámku. Oproti celkovému průměru jsou hodnoty v I. čtvrtletí o 97,9 % nižší a ve IV. čtvrtletí o 63,5 %.

Tabulka 20 Průměrné sezónní indexy zámku Kozel

Čtvrtletí	Sezónní index \bar{s}_t
I.	0,0206
II.	1,2844
III.	2,3330
IV.	0,3652

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 21 jsou uvedeny předpovídané čtvrtletní počty návštěvníků za rok 2023 a 2024. Predikovaný počet návštěvníků v roce 2023 byl porovnán se skutečnými hodnotami daného roku.

Tabulka 21 Statisticky predikovaný čtvrtletní počet návštěvníků zámku Kozel v letech 2023–2024

Rok	Čtvrtletí			
	I.	II.	III.	IV.
2023	83	5 025	8 910	1 361
Skutečnost	316	7 758	13 200	1 026
2024	75	4 545	8 037	1 224
Skutečnost	-	-	-	-

Zdroj: vlastní zpracování

Pro výpočet hodnot byly použity funkce $y'=6719,7381-93,5682t_i$ a sezónní indexy uvedené v tabulce 20. Pomocné výpočty pro predikci jsou uvedeny v příloze 6. Predikované hodnoty vykazovaly ve II. – IV. čtvrtletí pokles návštěvníků oproti roku 2022, pouze I. čtvrtletí vykazovalo nárůst návštěvníků ze 48 návštěvníků roku 2022 na 83 v roce 2023.

Nicméně v porovnání se skutečnými hodnotami se lišily v odhadnutém trendu. Skutečné hodnoty roku 2023 vykazovaly nárůst počtu návštěvníků v I. – III. čtvrtletí a mírný pokles ve čtvrtletí čtvrtém oproti roku 2022. Nejvyšší rozdíl mezi predikovanou hodnotou a skutečnou evidovalo III. čtvrtletí, kdy predikce dosahovala 8 910 návštěvníků a skutečnost 13 200 návštěvníků. V roce 2024 je predikován pokles návštěvníků oproti předešlému roku ve všech kvartálech.

5.5 Analýza návštěvnosti zámku Bor

Tabulka 22 popisuje vývoj návštěvnosti zámku Bor v období 2013–2022.

Tabulka 22 Vývoj návštěvnosti zámku Bor v letech 2013–2022

Rok	Počet návštěvníků	Absolutní přírůstky	Koeficient růstu	Relativní přírůstky [%]	Bazický index
2013	4 966	-	-	-	1
2014	5 110	144	1,0290	2,8997	1,0290
2015	5 439	329	1,0644	6,4384	1,0952
2016	5 509	70	1,0129	1,2870	1,1093
2017	5 689	180	1,0327	3,2674	1,1456
2018	7 741	2 052	1,3607	36,0696	1,5588
2019	5 918	-1 823	0,7645	-23,5499	1,1917
2020	3 991	-1 927	0,6744	-32,5617	0,8037
2021	5 654	1 663	1,4167	41,6688	1,1385
2022	6 200	546	1,0966	9,6569	1,2485
Průměr	5 621,7	137,1111	1,025	2,4966	-

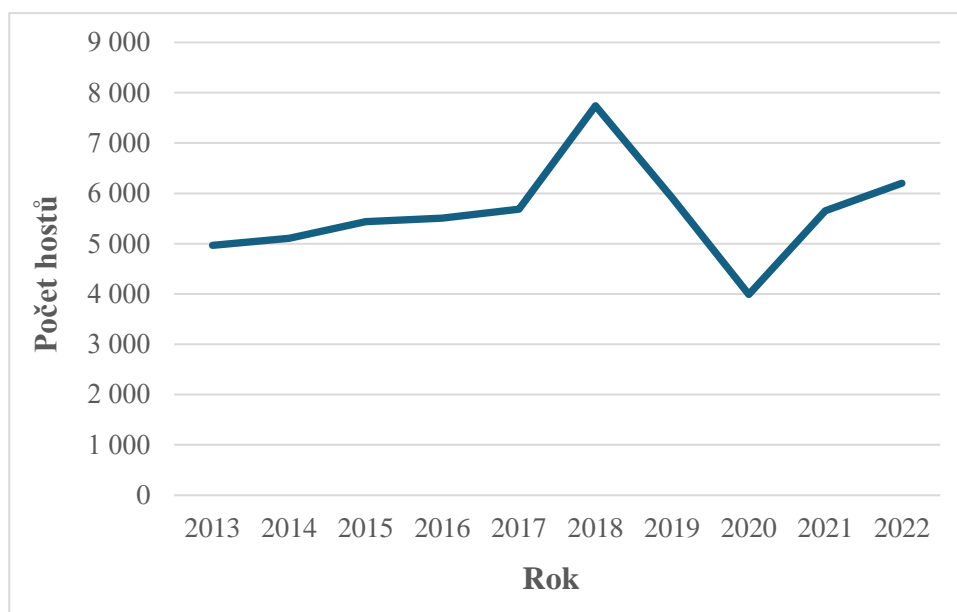
Zdroj: Správa zámku Bor, vlastní zpracování

V letech 2013–2018 měl počet návštěvníků rostoucí tendence. Rekordní hodnoty v počtu návštěvníků zaznamenal rok 2018 s počtem 7 741 návštěvníků. V červenci roku 2018 navštívilo zámek Bor o 728 osob více, než v roce 2017. Absolutní diference roku 2019 byla záporná z důvodu rekordní návštěvnosti roku předešlého. V porovnání let 2017 a 2019 byla stále evidována rostoucí tendence. Následující období 2020–2021 zaznamenalo pokles počtu návštěvníků z důvodu pandemie COVID-19. Rok 2020 vedl oproti předešlému roku pokles o 32,5 %, kdy z 5 918 návštěvníků roku 2019 bylo pouze 3 991 v roce 2020. V roce 2021 se počet návštěvníků zvýšil díky rozvolnění koronavirových opatření a zaznamenal nárůst o 41,7 % oproti předešlému roku. V období 2021–2022 počty návštěvníků po propadu

v období covidu zaznamenaly rostoucí tendenci. Průměrně se každý rok počet návštěvníků zvýšil 1,025x, tedy o 2,5 %.

Graf 7 znázorňuje vývoj počtu návštěvníků zámku Bor v období 2013–2022. Popisuje rostoucí tendenci počtu návštěvníků v letech 2013–2018 s rekordním rokem 2018, kdy navštívilo zámek Bor 7 741 návštěvníků. Graf zaznamenal propad v koronavirovém období a postupný nárůst počtu návštěvníků v období 2021–2022.

Graf 7 Vývoj návštěvnosti zámku Bor v letech 2013–2022

Zdroj: správa zámku Bor, vlastní zpracování

V tabulce 23 jsou uvedeny vybrané modely trendu návštěvnosti zámku Bor. Uvedené funkce (lineární, kvadratická, logaritmická) a indexy determinace byly vypočteny na základě podkladových informací o návštěvnosti.

Tabulka 23 Trendové funkce návštěvnosti zámku Bor s indexy determinace

Funkce	Předpis funkce	Index determinace
lineární	$y' = 5256,6 + 66,382t_i$	0,04371
kvadratická	$y' = 4514,35 + 437,507t_i - 33,739t_i^2$	0,11598
logaritmická	$y' = 5065,07 + 848,552\log(t_i)$	0,07897

Zdroj: vlastní zpracování

Index determinace dosahuje nejvyšších hodnot u funkce kvadratické, a to 0,11598. Z důvodu, že data nevytváří křivku či parabolu a nemají logaritmický průběh, dosahuje index

determinace velmi nízkých hodnot. Kvalita modelů trendu je tedy nízká. Extrapolace je provedena také pomocí průměrného koeficientu růstu.

Z důvodu nízké hodnoty indexu determinace (0,11598) byl pro výpočet predikce návštěvnosti následujících let použit průměrný koeficient růstu (1,025). V tabulce 26 jsou zobrazeny odhadované hodnoty pro rok 2023, které dosahovaly počtu 6 355 návštěvníků. V roce 2024 by pak návštěvnost dosahovala hodnot 6 513 návštěvníků.

Tabulka 24 Predikovaný počet návštěvníků zámku Bor v letech 2023–2024

Rok	Predikovaná návštěvnost
2023	6 355
2024	6 513

Zdroj: vlastní zpracování

Sezónní návštěvnost zámku Bor

V tabulce 25 jsou zachyceny čtvrtletní návštěvnosti zámku Bor v letech 2016–2022.

Tabulka 25 Sezónní návštěvnost zámku Bor v letech 2016–2022

Čtvrtletí	Rok						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I.	287	255	256	271	240	29	226
II.	1 367	1 651	1 973	1 585	399	934	1 463
III	3 113	2 621	3 926	2 786	3 224	3 798	3 442
IV	742	1 162	1 586	1 276	128	893	1 069
Celkem	5 509	5 689	7 741	5 918	3 991	5 654	6 200

Zdroj: Správa zámku Bor, vlastní zpracování

První čtvrtletí vykazovala ve sledovaném období nejnižší hodnoty ze všech čtyř kvartálů. Nejvyšší hodnotu I. čtvrtletí zaznamenal rok 2016 s 287 návštěvníky. Nejnižší návštěvnost zaznamenal rok 2021 z důvodu pandemie. Druhé čtvrtletí se řadí v počtu návštěvníků na druhé místo, a i zde byl počet návštěvníků negativně ovlivněn pandemií COVID-19. V roce 2020 klesl počet návštěvníků o 75 %, z 1 585 na 399 návštěvníků. Pandemie zasáhla také poslední kvartál, kdy do lockdownu v roce 2020 vykazovaly poslední kvartály nárůst počtu návštěvníků a v roce 2020 evidoval pouze 1 desetinu návštěvníků roku minulého. Třetí kvartál nebyl ovlivněn pandemií a dokázal vykazovat nárůst počtu

návštěvníků v průběhu let 2019–2021. V roce 2022 evidovaly 3 kvartály (I., II. a IV.) nárůst návštěvníků a přibližovaly se hodnotám z období před pandemií.

Pomocí dat z tabulky 25 a přílohy 7 byla vypočtena lineární trendová funkce, která má předpis ve tvaru:

$$y' = 1392,381 + 4,225t_i,$$

$$(t_i = 1, 2, 3, \dots, 28)$$

V tabulce 26 jsou vypsány průměrné sezónní indexy, které byly vypočteny na základě údajů z přílohy 7. První čtvrtletí vykazuje nejnižší sezónní index, který je o 84,48 % nižší oproti průměru. Nejvyšších hodnot dosahuje sezónní index ve III. kvartálu, kdy je 2,25x vyšší než průměr.

Tabulka 26 Sezónní indexy zámku Bor

Čtvrtletí	Sezónní index \bar{s}_i
I.	0,1552
II.	0,9260
III.	2,2464
IV.	0,6723

Zdroj: vlastní zpracování

Predikované čtvrtletní návštěvnosti zámku Bor v letech 2023–2024 jsou uvedeny v tabulce 27. Návštěvnost byla vypočtena na základě lineární trendové funkce $y' = 1392,381 + 4,225t_i$ a sezónních indexů dostupných v tabulce 28. Ve všech čtvrtletích je predikována mírná rostoucí tendence. Ve III. čtvrtletí roku 2023 se očekává 3 422 návštěvníků zámku Bor. V roce 2024 je pak očekáváno 3 460 lidí. Již dle sezónních indexů se očekává nejnižší návštěvnost v I. čtvrtletí, kdy se v roce 2023 odhaduje celkem 235 návštěvníků a v roce 2024 celkem 238.

Tabulka 27 Statisticky predikovaný čtvrtletní počet návštěvníků zámku Bor v letech 2023–2024

Rok	Čtvrtletí			
	I.	II.	III.	IV.
2023	235	1 407	3 422	1 027
2024	238	1 422	3 460	1 038

Zdroj: vlastní zpracování

6 Zhodnocení a doporučení

Plzeňský kraj se nachází v jihovýchodní části České republiky a je s rozlohou 7 649 km² třetím největším krajem ČR. Na jeho území se rozléhá pestrá krajina s množstvím atraktivních přírodních a kulturních destinací pro realizaci různorodých aktivit, kterými jsou cykloturistika, lyžování, lázeňství, gastronomie, prohlídky kulturních památek a další. Rozmanitost krajiny, velké množství kulturních památek s bohatou historií a významné přírodní oblasti jsou předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu v Plzeňském kraji. Podstatnou složku cestovního ruchu představuje materiálně technická základna, která je stěžejní pro rozvoj dané oblasti.

Z pohledu vývoje počtu hostů hromadných ubytovacích zařízení v Plzeňském kraji je cestovní ruch symbolizován rostoucím trendem. K výraznému propadu, způsobenému pandemií COVID-19, došlo roku 2020. Nicméně od roku 2020 počet hostů stále narůstá a zájem o atraktivitu tohoto kraje neupadá. V roce 2022 navštívilo kraj 840 789 hostů a průměrně kraj evidoval mezi lety 2013–2022 ročně 683 014 hostů. Průměrně počet hostů ročně vzroste o 4,64 %. Návštěvníky kraje jsou průměrně z 68 % nerezidenti. Nejvíce zastoupenými zeměmi jsou Německo, Slovensko, Polsko a Rakousko. Pro rozvoj cestovního ruchu je tedy nutná jazyková vybavenost zaměstnanců tohoto oboru.

Pro rozvoj cestovního ruchu je nutností průběžné zkvalitňování poskytovaných služeb, kterému napomáhá turistický informační web „Turistů ráj“. Tento web nabízí výčet destinací Plzeňského kraje s potřebnými informacemi ohledně dopravy, přístupnosti apod. Dále je na místě zpřístupňování turistických destinací různými dopravními prostředky, s ohledem na životní prostředí, pro uspokojení širokého spektra návštěvníků s patřičnými orientačními značkami ve více jazycích z důvodu vysokého zastoupení zahraničních turistů. Doprava v Plzeňském kraji je významná převážně díky spojení Praha–Plzeň–Rozvadov, které dále navazuje na Německou dálnici A6. Kraj nicméně postrádá kvalitní spojení severní části kraje s jižní a eviduje nízký počet parkovacích míst. Při nárůstu počtu návštěvníků je nutné zabezpečit místa pro parkování, či rozšířit nabídku turistických spojů pro hosty cestující hromadnou dopravou.

Plzeňský kraj disponuje na svém území vysokým počtem kulturních památek, které jsou jedním z faktorů rozvoje cestovního ruchu. Vodní hrad Švihov s návštěvností přes 30 tisíc, kdy většina návštěvníků zavítá na hrad v průběhu letních prázdnin, je typickým pro své vodní opevnění. V zimních měsících, kdy je hrad uzavřen veřejnosti, probíhají na hradu

přípravy na nadcházející sezonu a není možné poskytnutí prohlídek veřejnosti. Přes velkou vytíženost a hojně pořádání akcí, včetně výstavy Za tajemstvím střevíčku, návštěvnost zažívá rostoucí tendence. Zámek Kozel navštěvuje průměrně 23 tisíc lidí ročně. Zámek se potýkal s klesající tendencí počtu návštěvníků do roku 2020. Návrhem pro zvýšení počtu návštěvníků by mohlo být zvýšení počtu pořádaných akcí v hlavní sezoně i mimo ni a tematických výstav ve spojení se vznikem názvu zámku, loveckou historií či historií rodu Černínů a Valdštejnů-Vartemberků. Zámek Bor se svou návštěvností pohybuje na hodnotách průměrně 5,5 tisíc návštěvníků za rok. Přes nižší návštěvnost v porovnání s hradem Švihov a zámek Kozel je pořádáno značné množství akcí na zámku. Akcemi jsou zámecké slavnosti, slavnosti jablek, koncerty, bály, plesy, letní kina, noční oživené prohlídky a další. Kromě poklesu návštěvnosti v období 2018–2020 je evidován nárůst počtu návštěvníků a s tím spojený rozvoj cestovního ruchu. Návrhem pro zvýšení nárůstu a udržení rostoucí tendence návštěvnosti by mohlo být realizování edukačně spojených prohlídek pro školy v měsících mimo hlavní sezonu, tedy duben–červen a září–říjen.

Po neatraktivním období v době pandemie COVID-19 cestovní ruch zažívá nárůst zájmu o cestování. Udržení tohoto trendu může být docíleno propagací pomocí různých komunikačních kanálů, kdy v dnešní době nejvíce prosazuje propagace přes sociální síť TikTok. Ve spojení s proběhlou pandemií COVID-19 je vhodné klást důraz na hygienu zavedením bezpečnostních a hygienických opatření v zařízeních využívaných ve spojení s cestovním ruchem. K tomuto tématu se pojí implementace moderních technologií např. automatů na lístky a rezervačních systémů pro minimalizaci kontaktu a shromažďování osob. Ve spojení s aktuálním zvyšováním cen se nabízí návrh k zavedení vícemístných vstupenek, kdy návštěvníkovi bude umožněno vstupu na více památek za zvýhodněnou cenu, oproti nákupu vstupenky na každou destinaci zvlášť. Cílem by mohlo být rozproštění turistů po území kraje, zmírnění náporu na známé památky a prodloužení pobytu návštěvníka v daném kraji.

7 Závěr

Bakalářská práce analyzuje vývoj cestovního ruchu v Plzeňském kraji v letech 2013–2022 pomocí statistických metod z pohledu počtu hromadných ubytovacích zařízení a jejich struktury, počtu hostů hromadných ubytovacích zařízení společně s rozdělením rezidentů a nerezidentů a jejich přenocování. Dále bakalářská práce analyzuje vybrané památky, kterými jsou hrad Švihov, zámek Kozel a zámek Bor, z pohledu roční návštěvnosti v období let 2013–2022 a sezónní návštěvnosti v letech 2016–2022. Následně je provedena statistická predikce počtu návštěvníků do následujících dvou let. Cílů bylo dosaženo použitím elementárních charakteristik časových řad, konkrétně byly počty návštěvníků, hromadných ubytovacích zařízení a přenocování v časové řadě doplněny absolutními přírůstky, koeficienty růstu, relativními přírůstky a bazickými indexy, pro porovnání vývoje za sledované období. Vyhodnocení sezónnosti návštěvnosti hradu Švihov, zámku Kozel a zámku Bor bylo provedeno pomocí sezónní časové řady doplněné o průměrné sezónní indexy I.–IV. čtvrtletí. Extrapolace byla vyhodnocena použitím lineární, logaritmické a kvadratické funkce s doplněním o indexy determinace. V případě nízkých hodnot indexu determinace byla extrapolace provedena také pomocí průměrných koeficientů růstu.

Z analýzy počtu hromadných ubytovacích zařízení vyplývá, že nejvyšší podíl na počtu HUZ mají penziony a kategorie ostatních HUZ zaznamenává úbytek. Za sledované období 2013–2022 došlo k navýšení počtu HUZ z 573 na 585, což představuje nárůst o 21 %.

Počet hostů hromadných ubytovacích zařízení se za sledované období navýšil o 281 992, z 558 797 v roce 2013 na 840 789 v roce 2022. Jedná se o 50,5% nárůst počtu hostů. Do roku 2019 návštěvnost rostla. Nejvyšší počet hostů zaznamenal rok 2019 s celkem 871 893 hosty a nejnižší počet návštěvníků evidoval kvůli pandemii COVID-19 rok 2020 s celkem 533 620 hosty. Po propadu 2020 je počet hostů a vzestupné tendenci. Počet přenocování zaznamenal obdobný průběh jako vývoj počtu hostů. Za sledované období 2013–2022 počet přenocování vzrostl o 46,3 % a průměrný roční počet přenocování činil 1 758 392.

Zahraniční hosté tvoří za sledované období průměrně 68,2 % a domácí hosté 31,8 % z celkového počtu osob. Německo zastupuje nejvyšší podíl nerezidentských hostů a dalšími zeměmi jsou Slovensko, Polsko a Rakousko, tedy sousední země. Nejvíce nerezidentů dorazilo roku 2019, kdy se jednalo o hodnotu 314 276. Nejnižších hodnot dosahovaly roky 2020–2021 z důvodu koronavirové pandemie.

Pro následující období 2023–2024 je očekáván i přes vyšší ceny způsobené konfliktem na Ukrajině příjezd více návštěvníků do Plzeňského kraje, než v roce 2022. Skutečná hodnota návštěvnosti roku 2023 byla na hodnotě 900 108 a odhad pomocí průměrného koeficientu růstu zaznamenal hodnotu 879 836. Odhad se lišil od skutečné hodnoty o 2,25 %. Pro rok 2024 je očekáváno navýšení počtu na 920 697.

Dále byla provedena analýza vybraných památek, která se zabývala roční a sezónní návštěvností. Návštěvnost mohla být ovlivněna několika aspekty, například událostmi ve světě, ekonomickým rozpořením, nevyhovujícím počasím. Hrad Švihov a zámek Bor zaznamenaly za sledované období 2013–2022 průměrné roční navýšení počtu návštěvníků. S množstvím pořádaných akcí je zde tendence pro udržení stoupajícího trendu. Zámek Kozel zažíval v období let 2013–2022 klesající trend počtu návštěvníků, kdy průměrně ročně počet klesl o 3,65 %. Pokles byl způsoben také změnou metodiky roku 2018, kdy došlo k vyřazení účastníků promoci z kategorie návštěvníků. V letech 2021–2023 došlo ke zvýšení počtu hostů a zámek očekává udržení trendu i v roce 2024.

Vybrané památky byly analyzovány také z hlediska sezónní čtvrtletní návštěvnosti za sledované období 2016–2022. Analýza ukázala značné čtvrtletní rozdíly v návštěvnosti způsobené neceloroční otevírací dobou a vysokým zájmem v období letních prázdnin v měsíci červenci a srpnu. Všechny vybrané památky potvrzují, že nejsilnějším kvartálem z pohledu návštěvnosti je III. kvartál s vysokým rozdílem vůči kvartálům ostatním. Jedná se také o kvartál nejméně zasažený pandemií COVID-19, kdy byla v těchto měsících omezení v počtu návštěvníků v jednotlivých skupinách, nikoliv celkový lockdown. Počet návštěvníků zámku Bor v průběhu let dokonce dosahoval zvýšení počtu hostů ve III. kvartálech v letech 2019–2021.

Plzeňský kraj disponuje rozmanitou nabídkou destinací pro realizaci cestovního ruchu a pomocí návrhů a výsledků zmíněných v poslední kapitole by mohlo být dosaženo vyšší návštěvnosti a zacílení širšího spektra potencionálních návštěvníků. Je na místě také zohlednit aktuální vyšší finanční náročnost způsobenou zahraničními událostmi, kterými může být cestovní ruch negativně ovlivněn. Je nutné se soustředit na neustálé udržování kvality veškerých služeb a prostředí souvisejících s cestovním ruchem.

8 Seznam použitých zdrojů

- [1] BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.
- [2] HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2011. ISBN 978-80-7373-107-6.
- [3] *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Online. Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-7059-8. Dostupné z: <https://www.palmknihy.cz/ekniha/cestovni-ruch-podnikatelske-principy-a-prilezitosti-v-praxi-4206>. [cit. 2023-10-23].
- [4] FRANCOVÁ, Eva. *Cestovní ruch*. Univerzita Palackého. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0719-1.
- [5] DROBNÁ, Daniela a MORÁVKOVÁ, Eva. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2010. ISBN 978-80-7373-079-6.
- [6] INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch: (základy)*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1252-5.
- [7] DÖMEOVÁ, Ludmila. *Venkovský cestovní ruch v České republice*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2012. ISBN 978-80-213-2264-6.
- [8] HRALA, Václav. *Geografie cestovního ruchu*. 6. akt. a dopl. vyd. Idea servis, 2013. ISBN 978-80-85970-79-1.
- [9] *Hrubý domácí produkt*. Online. ČSÚ. 2022. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_hdp-. [cit. 2023-11-13].
- [10] *NUTS*. Online. Informační web územního plánování. 2022. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>. [cit. 2023-11-28].
- [11] *Světová organizace cestovního ruchu - Obecné informace*. Online. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2008. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/getmedia/be71f754-b456-4244-87b8-0e0e94949218/Tiskova-informace-o-UNWTO.pdf>. [cit. 2023-12-29].
- [12] *UNESCO in Brief*. Online. UNESCO. 2024. Dostupné z: <https://www.unesco.org/en/brief>. [cit. 2023-12-29].
- [13] *UNWTO About Us*. Online. UNWTO. 2024. Dostupné z: <https://www.unwto.org/about-us>. [cit. 2023-12-29].

- [14] *UNESCO World Heritage Convention*. Online. UNESCO. 2024. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/statesparties/cz>. [cit. 2023-12-29].
- [15] *Památky světového dědictví UNESCO*. Online. Ministerstvo kultury. 2024. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/pamatky-svetoveho-dedictvi-unesco-cs-2777>. [cit. 2023-12-30].
- [16] *Strategie CzechTourism 2021-2025*. Online. CzechTourism. 2024. Dostupné z: https://cms.czechtourism.cz/cms/getmedia/ea2d3dad-b831-45b0-87b0-6a771a1bf891/Strategie-CzT-2021_2025.pdf?_gl=1*1jhmur1*_ga*MjQ2OTY5NTMxLjE3MDc0NzU1MDQ.*_ga__2HLRR7D2WM*MTcwNzQ3NTUwNC4xLjEuMTcwNzQ3NTU1OS4wLjAuMA.. [cit. 2023-12-29].
- [17] *Strategie a koncepce CzechTourism*. Online. CzechTourism. 2024. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/O-nas/Zakladni-informace/Strategie-a-koncepce>. [cit. 2023-12-29].
- [18] *Struktura informací zveřejňovaných o povinném subjektu*. Online. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2024. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/urad/povinne-zverejnene-informace/struktura-informaci-zverejnovanych-o-povinnem>. [cit. 2023-12-28].
- [19] *Snadné čtení*. Online. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2024. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/snadne-cteni>. [cit. 2023-11-11].
- [20] *Památková péče*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/pamatkova-pece>. [cit. 2024-01-17].
- [21] *Instituce*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/o-nas/instituce>. [cit. 2023-12-29].
- [22] RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch: (soubor studijních materiálů)*. Vyd. 2., (1. v nakl. Key Publishing). *Ekonomie* (Key Publishing). Ostrava: Key Publishing, 2007. ISBN 978-80-86575-57-5.
- [23] *Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky*. Online. Hotelstars. 2024. Dostupné z: <https://hotelstars.cz/Upload/2022/11/22/kompletni-metodika-zari22.pdf>. [cit. 2024-01-15].
- [24] *Veřejná databáze - Kapacity HUZ za vybrané území*. Online. Veřejná databáze ČSÚ. 2024. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU02&z=T&f=TABULKA&katalog=31742&str=v1291&v=v1339__KAT__154__1#fx=1. [cit. 2024-01-12].

- [25] *Uplynulý rok Letiště Praha v číslech*. Online. Letiště Praha. 2024. Dostupné z: <https://www.prg.aero/uplynuly-rok-letiste-praha-v-cislech-narust-cestujicich-o-29-procent-vice-nez-160-destinaci>. [cit. 2024-01-22].
- [26] *Základní informace o kraji*. Online. Plzeňský kraj. 2024. Dostupné z: <https://www.plzensky-kraj.cz/plzensky-kraj>. [cit. 2024-02-01].
- [27] *Zajímavosti o kraji*. Online. ČSÚ. 2024. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xp/zajimavosti_o_kraji_eu. [cit. 2024-02-05].
- [28] *Statistická ročenka Plzeňského kraje 2023*. Online. ČSÚ. 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2023>. [cit. 2024-02-05].
- [29] *Krajská správa ČSÚ v Plzni*. Online. ČSÚ. 2024. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xp>. [cit. 2024-02-02].
- [30] *Regionální účty v Plzeňském kraji*. Online. ČSÚ. 2022. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xp/regionalni-ucty-v-plzenskem-kraji-2022>. [cit. 2024-02-08].
- [31] *Veřejná databáze - Nezaměstnanost*. Online. ČSÚ. 2023. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&ds=ds250&skupId=426&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=30853&pvo=ZAM01-A&c=v3%7E6__RP2023QP3&str=v178#fx=0&w=. [cit. 2024-02-10].
- [32] *Koncepce rozvoje cestovního ruchu Plzeňského kraje pro období 2021-2027*. Online. Plzeňský kraj. 2021. Dostupné z: <https://www.plzensky-kraj.cz/koncepce-rozvoje-cestovniho-ruchu-plzenskeho-kraj>. [cit. 2024-02-08].
- [33] *Švihov se díky zájmu návštěvníků stal "Skokanem roku"!*. Online. Národní památkový ústav. 2019. Dostupné z: <https://www.hrad-svihov.cz/cs/zpravy/49437-svihov-se-diky-zajmu-navstevniku-stal-skokanem-roku>. [cit. 2024-02-03].
- [34] *Prohlídkové okruhy hradu Švihov*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.hrad-svihov.cz/cs/informace-pro-navstevniky/prohlidkove-okruhy>. [cit. 2024-01-30].
- [35] *Historie hradu Švihov*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.hrad-svihov.cz/cs/o-hradu/historie>. [cit. 2024-01-30].
- [36] *Hrad Švihov - úvod*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.hrad-svihov.cz/cs>. [cit. 2024-01-30].

- [37] *Historie zámku Bor*. Online. Zámek Bor. 2024. Dostupné z: <http://www.zamekbor.cz/o-zamku/historie>. [cit. 2024-01-30].
- [38] *Zámek Bor - úvod*. Online. Zámek Bor. 2024. Dostupné z: <http://www.zamekbor.cz/>. [cit. 2024-01-30].
- [39] *Zámecký park*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.zamek-kozel.cz/cs/o-zamku/zamecky-park>. [cit. 2024-01-30].
- [40] *Historie zámku Kozel*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.zamek-kozel.cz/cs/o-zamku/historie>. [cit. 2024-01-30].
- [41] *Zámek Kozel - úvod*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.zamek-kozel.cz/cs>. [cit. 2024-01-30].
- [42] *Základy statistiky*. Online. Univerzita Palackého v olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3842-9. Dostupné z: <https://geography.upol.cz/soubory/studium/e-ucebnice/978-80-244-3842-9.pdf>. [cit. 2024-02-23].
- [43] ARLT, Josef; ARLTOVÁ, Markéta a RUBLÍKOVÁ, Eva. *Analýza ekonomických časových řad s příklady*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0307-7.
- [44] SVATOŠOVÁ, Libuše a KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.
- [45] *Index determinace*. Online. VŠE. 2024. Dostupné z: <https://iastat.vse.cz/regrese/Regrese9.htm>. [cit. 2024-02-23].
- [46] *Veřejná databáze - počet HUZ v Plzeňském kraji*. Online. ČSÚ. 2024. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU02&z=T&f=TABULKA&katalog=31742&u=v1294__VUZEMI__100__3042&&v=v1339__KAT__154__1&str=v1294. [cit. 2024-02-20].
- [47] *Veřejná databáze - Počty HUZ dle kategorií*. Online. ČSÚ. 2024. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU01&z=T&f=TABULKA&katalog=31742&str=v42&c=v3~8__RP2022&u=v42__VUZEMI__100__3042. [cit. 2024-02-20].
- [48] *Veřejná databáze - počet hostů, struktura hostů, přenocování Plzeňský kraj*. Online. ČSÚ. 2024. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU03&skupId=1330&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&pvo=CRU03&str=v285&u=v285__VUZEMI__100__3042. [cit. 2024-02-20].

- [49] *Veřejná databáze - Hosté a přenocování v HUZ podle zemí*. Online. ČSÚ. 2024. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU04&skupId=1006&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&pvo=CRU04&str=v222&c=v3~8__RP2022&u=v222__VUZEMI__100__3042. [cit. 2024-02-21].
- [50] *Hromadná ubytovací zařízení České republiky*. Online. ČSÚ. 2023. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/huz/kraj.jsp?k=CZ032>. [cit. 2024-03-04].
- [51] *Fotogalerie hradu Švihov*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.hrad-svihov.cz/cs/fotogalerie>. [cit. 2024-03-05].
- [52] *Zámek Bor*. Online. Turistická mapa. 2024. Dostupné z: <https://turistickamapa.cz/zamek-bor/>. [cit. 2024-03-05].
- [53] *Fotogalerie zámku Kozel*. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.zamek-kozel.cz/cs/fotogalerie>. [cit. 2024-03-05].

9 Seznam obrázků, tabulek a grafů

9.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Hrad Švihov.....	29
Obrázek 2: Zámek Bor.....	30
Obrázek 3: Státní zámek Kozel.....	31

9.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj počtu HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022	32
Tabulka 2 Vývoj počtu hostů HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022.....	34
Tabulka 3 Zastoupení rezidentů a nerezidentů na celkovém počtu hostů HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022.....	35
Tabulka 4 Vývoj počtu přenocování hostů HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022...36	
Tabulka 5 Trendové funkce návštěvnosti Plzeňského kraje s indexy determinace	37
Tabulka 6 Predikce vývoje počtu návštěvníků Plzeňského kraje v letech 2023–2024.....	38
Tabulka 7 Predikce vývoje počtu návštěvníků Plzeňského kraje v letech 2023–2024 pomocí koeficientu růstu.....	38
Tabulka 8 Vývoj návštěvnosti hradu Švihov v letech 2013–2022.....	39
Tabulka 9 Procentuální podíly prohlídkových okruhů na návštěvnosti hradu Švihov v letech 2019–2022.....	40
Tabulka 10 Trendové funkce návštěvnosti hradu Švihov s indexy determinace	41
Tabulka 11 Predikce vývoje počtu návštěvníků hradu Švihov v letech 2023–2024	42
Tabulka 12 Predikce vývoje počtu návštěvníků hradu Švihov v letech 2023–2024 pomocí koeficientu růstu.....	42
Tabulka 13 Sezónní návštěvnost hradu Švihov v letech 2016–2022.....	43
Tabulka 14 Průměrné sezónní indexy hradu Švihov	43
Tabulka 15 Statisticky predikovaný čtvrtletní počet návštěvníků hradu Švihov v letech 2023–2024.....	44
Tabulka 16 Vývoj návštěvnosti zámku Kozel v letech 2013–2022.....	45
Tabulka 17 Trendové funkce návštěvnosti zámku Kozel s indexy determinace	46
Tabulka 18 Predikce vývoje počtu návštěvníků zámku Kozel v letech 2023–2024.....	46

Tabulka 19 Sezónní návštěvnost zámku Kozel v letech 2016–2022.....	47
Tabulka 20 Průměrné sezónní indexy zámku Kozel	48
Tabulka 21 Statisticky predikovaný čtvrtletní počet návštěvníků zámku Kozel v letech 2023–2024	48
Tabulka 22 Vývoj návštěvnosti zámku Bor v letech 2013–2022	49
Tabulka 23 Trendové funkce návštěvnosti zámku Bor s indexy determinace.....	50
Tabulka 24 Predikovaný počet návštěvníků zámku Bor v letech 2023–2024.....	51
Tabulka 25 Sezónní návštěvnost zámku Bor v letech 2016–2022	51
Tabulka 26 Sezónní indexy zámku Bor	52
Tabulka 27 Statisticky predikovaný čtvrtletní počet návštěvníků zámku Bor v letech 2023–2024	52

9.3 Seznam grafů

Graf 1 Zastoupení kategorií HUZ v Plzeňském kraji v letech 2013–2022.....	33
Graf 2 Procentuální struktura zahraničních hostů HUZ v Plzeňském kraji v roce 2023	36
Graf 3 Vývoj návštěvnosti hradu Švihov v letech 2013–2022	39
Graf 4 Vývoj návštěvnosti základního okruhu (Hrad) hradu Švihov v letech 2013–2022..	40
Graf 5 Procentuální podíly prohlídkových okruhů na návštěvnosti hradu Švihov v letech 2019–2022	41
Graf 6 Vývoj návštěvnosti zámku Kozel v letech 2013–2022	45
Graf 7 Vývoj návštěvnosti zámku Bor v letech 2013–2022.....	50

Přílohy

Příloha 1: Vývoj počtu HUZ dle kategorií v Plzeňském kraji v letech 2013–2022.....	64
Příloha 2: Vývoj počtu hotelů dle kategorií v Plzeňském kraji v letech 2013–2022.....	64
Příloha 3: Rozložení nerezidentů HUZ Plzeňského kraje dle zemí	65
Příloha 4: Návštěvnost hradu Švihov dle prohlídkových okruhů v letech 2019–2022.....	65
Příloha 5: Čtvrtletní návštěvnosti hradu Švihov s pomocnými výpočty pro výpočet sezónních indexů v letech 2016–2022	66
Příloha 6: Čtvrtletní návštěvnosti zámku Kozel s pomocnými výpočty pro výpočet sezónních indexů v letech 2016–2022	67
Příloha 7: Čtvrtletní návštěvnosti zámku Bor s pomocnými výpočty pro výpočet sezónních indexů v letech 2016–2022	68

Příloha 1: Vývoj počtu HUZ dle kategorií v Plzeňském kraji v letech 2013–2022

Kategorie HUZ	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	% [2022]
Hotel	118	113	116	115	112	114	112	130	132	130	22,22
Penzion	228	209	208	212	209	219	217	243	261	247	42,22
Kemp	37	36	36	35	38	49	50	52	50	53	9,06
Chatová osada	29	29	28	29	29	31	29	31	32	31	5,30
Turistická ubytovna	43	37	41	38	34	33	37	47	48	41	7,01
Ostatní HUZ	118	93	92	90	85	89	86	89	90	83	14,19
Celkem HUZ	573	517	521	519	507	535	531	592	613	585	100

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Příloha 2: Vývoj počtu hotelů dle kategorií v Plzeňském kraji v letech 2013–2022

Hotely	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	% [2022]
Hotel *****	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,77
Hotel ****	22	22	22	22	23	23	23	26	26	24	18,46
Hotel ***	61	59	61	60	60	61	62	76	80	79	60,77
Hotel **	12	12	10	11	9	10	8	10	10	10	7,69
Hotel *	15	14	16	15	15	15	14	11	9	11	8,46
Hotel garni	7	5	6	6	4	4	4	6	6	5	3,85
Celkem	118	113	116	115	112	114	112	130	132	130	100

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Příloha 3: Rozložení nerezidentů HUZ Plzeňského kraje dle zemí

Země	2023
Německo	149 686
Slovensko	16 696
Polsko	13 245
Rakousko	9 648
Ukrajina	8 504
Itálie	8 122
Ostatní země	87 613

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Příloha 4: Návštěvnost hradu Švihov dle prohlídkových okruhů v letech 2019–2022

Rok	Hrad	Popelka	Kuchyně	Věž	Ostatní akce	Celkem
2019	29 863	14 116	3 266	2 088	1 603	50 936
2020	20 490	7 068	1 693	973	2 252	32 476
2021	17 139	11 140	1 509	1 139	1 544	32 471
2022	24 110	8 654	1 679	1 064	4 305	39 812
Průměr	22 900,5	10 244,5	2 036,8	1 316,0	2 426,0	38 923,8

Zdroj: Správa hradu Švihov, vlastní zpracování

Příloha 5: Čtvrtletní návštěvnosti hradu Švihov s pomocnými výpočty pro výpočet sezónních indexů v letech 2016–2022

Čtvrtletí	ti	yi	ui'	si
I./2016	1	1 046	8 147,6108	0,1284
II.	2	7 991	8 218,6899	0,9723
III.	3	23 567	8 289,7690	2,8429
IV	4	1 594	8 360,8481	0,1907
I./2017	5	0	8 432	0
II.	6	9 558	8 503,0063	1,1241
III.	7	21 729	8 574,0854	2,5343
IV	8	1 483	8 645,1645	0,1715
I./2018	9	630	8 716,2436	0,0723
II.	10	11 209	8 787,3226	1,2756
III.	11	19 013	8 858,4017	2,1463
IV	12	2 486	8 929,4808	0,2784
I./2019	13	179	9 000,5599	0,0199
II.	14	14 776	9 071,6390	1,6288
III.	15	29 212	9 142,7181	3,1951
IV	16	6 769	9 213,7972	0,7347
I./2020	17	0	9 285	0
II.	18	3 062	9 355,9554	0,3273
III.	19	29 090	9 427,0345	3,0858
IV	20	324	9 498,1135	0,0341
I./2021	21	0	9 569	0
II.	22	4 830	9 640,2717	0,5010
III.	23	25 802	9 711,3508	2,6569
IV	24	1 839	9 782,4299	0,1880
I./2022	25	0	9 853,5090	0,0000
II.	26	10 441	9 924,5881	1,0520
III.	27	25 456	9 995,6672	2,5467
IV	28	3 915	10 066,7463	0,3889

Zdroj: Správa hradu Švihov, vlastní zpracování

Příloha 6: Čtvrtletní návštěvnosti zámku Kozel s pomocnými výpočty pro výpočet sezónních indexů v letech 2016–2022

Čtvrtletí	ti	yi	ui'	si
I./2016	1	454	6 626,1700	0,0685
II.	2	8 976	6 532,6018	1,3740
III.	3	13 345	6 439,0337	2,0725
IV	4	3 394	6 345,4655	0,5349
I./2017	5	0	6 251,8974	0
II.	6	8 825	6 158,3292	1,4330
III.	7	14 855	6 064,7611	2,4494
IV	8	3 484	5 971,1929	0,5835
I./2018	9	130	5 877,6248	0,0221
II.	10	9 707	5 784,0567	1,6782
III.	11	11 633	5 690,4885	2,0443
IV	12	3 239	5 596,9204	0,5787
I./2019	13	236	5 503,3522	0,0429
II.	14	8 821	5 409,7841	1,6306
III.	15	12 943	5 316,2159	2,4346
IV	16	1 116	5 222,6478	0,2137
I./2020	17	0	5 129,0796	0
II.	18	1 660	5 035,5115	0,3297
III.	19	11 142	4 941,9433	2,2546
IV	20	254	4 848,3752	0,0524
I./2021	21	0	4 754,8071	0
II.	22	3 771	4 661,2389	0,8090
III.	23	11 011	4 567,6708	2,4106
IV	24	851	4 474,1026	0,1902
I./2022	25	48	4 380,5345	0,0110
II.	26	7 442	4 286,9663	1,7360
III.	27	11 174	4 193,3982	2,6647
IV	28	1 653	4 099,8300	0,4032

Zdroj: Správa hradu Kozel, vlastní zpracování

Příloha 7: Čtvrtletní návštěvnosti zámku Bor s pomocnými výpočty pro výpočet sezónních indexů v letech 2016–2022

Čtvrtletí	ti	yi	ui'	si
I./2016	1	287	1 396,6059	0,2055
II.	2	1 367	1 400,8309	0,9758
III.	3	3 113	1 405,0558	2,2156
IV	4	742	1 409,2808	0,5265
I./2017	5	255	1 414	0
II.	6	1 651	1 417,7307	1,1645
III.	7	2 621	1 421,9557	1,8432
IV	8	1 162	1 426,1806	0,8148
I./2018	9	256	1 430,4056	0,1790
II.	10	1 973	1 434,6305	1,3753
III.	11	3 926	1 438,8555	2,7286
IV	12	1 586	1 443,0805	1,0990
I./2019	13	271	1 447,3054	0,1872
II.	14	1 585	1 451,5304	1,0920
III.	15	2 786	1 455,7553	1,9138
IV	16	1 276	1 459,9803	0,8740
I./2020	17	240	1 464	0
II.	18	399	1 468,4302	0,2717
III.	19	3 224	1 472,6552	2,1892
IV	20	128	1 476,8801	0,0867
I./2021	21	29	1 481	0
II.	22	934	1 485,3300	0,6288
III.	23	3 798	1 489,5550	2,5498
IV	24	893	1 493,7800	0,5978
I./2022	25	226	1 498,0049	0,1509
II.	26	1 463	1 502,2299	0,9739
III.	27	3 442	1 506,4548	2,2848
IV	28	1 069	1 510,6798	0,7076

Zdroj: Správa hradu Bor, vlastní zpracování